
VI ASSEMBLEA NACIONAL DEL MOVIMENT DE DEFENSA DE LA TERRA

ANÀLISI DE CONJUNTURA, PONÈNCIES I
RESOLUCIONS POLÍTIQUES, 1998

Quaderns de La Veu #3

LAVEU
de Poble Lliure

ÍNDIX

Índex	iii
Pròleg	v
I Anàlisi de la conjuntura	I
I Precedents de la conjuntura actual	3
1 Esquemes per a l'anàlisi de la situació internacional des de principis de segle	3
2 Comentaris i ampliacions al voltant de les anàlisis abans exposades	5
3 Esquemes per a l'anàlisi de la dècada dels seixanta	6
4 Comentaris i ampliacions al voltant de les anàlisis abans exposades	8
5 Esquemes per a l'anàlisi de les transformacions socioeconòmiques dels anys 1960-1980	9
6 Comentaris i ampliacions al voltant de les anàlisis abans exposades	12
7 Conclusions generals i perspectives	14
	iii

2	El nou ordre mundial	17
1	Estats Units, gendarme del món	17
2	Les tres zones geoestratègiques, tres models dins el capitalisme	20
3	Els Països Catalans a finals dels noranta	31
1	La situació socioeconòmica	31
2	La conjuntura política	33
II	Ponències	45
4	Ponència d'estratègia: Els Països Catalans que volem	47
1	Una societat catalana, unificada, independent, democràtica i socialista	47
2	Democràtica i socialista	49
5	Ponència de lluita política	53
1	Les nostres finalitats	53
2	Situació general	53
3	La conjuntura política: els Països Catalans	54
4	L'independentisme d'esquerres, ara	56
5	Renovar l'independentisme d'esquerres	57
6	Desenvolupar una política nacional d'esquerres	62
III	Resolucions	65
6	Resolucions polítiques	67
1	Declaració de Principis del Moviment de Defensa de la Terra (MDT)	70

PRÒLEG

L'independentisme va viure una primera gran fase d'expansió durant els anys 80 del segle passat, època en què, a base de lluita constant, de treball militant i d'una estratègia clara de ruptura que confrontava sense embuts l'autonomisme i el sistema de dominació, va aconseguir esdevenir referencial per a milers de persones (especialment per al jovent) que es negaven a resignar-se amb les molles del règim sorgit de la transacció post-franquista.

Amb totes les seves mancances, una organització de base, pensada per a la unió de forces per al combat, com el Moviment de Defensa de la Terra (MDT), nascut entre 1983 i 1984, en va ser l'actor principal. De seguida es va fer evident que aquell creixement requeria d'una fortalesa ideològica, d'una estratègia ben desenvolupada i d'un desplegament tàctic que permetés superar la fase d'agitació i de propaganda per construir un veritable moviment polític, arrelat a la realitat de les nostres viles i ciutats, i en aquest marc s'inicià el desplegament de la Unitat Popular.

La repressió (especialment cruenta el 1992, quan s'escapça gairebé tota la direcció de l'MDT) unida a les pròpies febleses, i a les divisions de l'aleshores incipient moviment, van impedir que aquella primera onada cristal·litzés en un moviment de masses prou ampli, com hagués pogut ser el projecte de l'Assemblea d'Unitat Popular (AUP), que ja va néixer tocada per aquests mals i tingué una curta vida. Amb la dissolució de Terra Lliure (havent aconseguit l'alliberament dels presoners sense passar per la reinserció i la delació) i la desaparició de l'AUP, el 1997 es tancava un cicle que, amb totes les seves mancances, patiments i sacrificis,

havia aconseguit ni més ni menys que posar l'independentisme al damunt de la taula de debat polític, com a única alternativa al regionalisme autonomista.

El món també havia canviat molt en aquells anys: la desfeta del bloc soviètic va suposar un dur revés tant per als moviments revolucionaris i anticolonials arreu del món en què l'independentisme s'havia inspirat des del 1979, com per a les condicions de vida de les classes treballadores occidentals, que van veure com les oligarquies proclamaven als quatre vents que «la història s'ha acabat» (Fukuyama) o que «la lluita de classes ha acabat i hem guanyat nosaltres»; i es llençaven al desballestament dels serveis públics, a les privatitzacions i a l'aplicació del programa neoliberal somniat durant anys per Reagan, Thatcher i Pinochet.

Els Estats Units s'erigien en «gendarme del món», intensificant les guerres de saqueig, imposant el programa neoliberal i el seu domini geoestratègic a sang i foc, com en el cas de Iugoslàvia, i tan sols l'heroica resistència del poble cubà i el bri d'esperança de la insurgència zapatista posaven un toc de color a un món cada vegada més negre. La Guerra Freda havia donat pas a l'Imperi, i encara haurien de passar uns anys perquè les anomenades potències emergents, de la mà de la Xina, poguessin ni tan sols plantejar un món multipolar.

En aquest difícil context, a finals de 1995, una AUP ja bastant afeblida celebra una Assemblea que acaba amb una escissió *de facto*, quan bona part de la direcció (que resulta derrotada) decideix integrar-se a ERC. Les tesis guanyadores, partidàries de mantenir una línia política de ruptura, són les defensades per algunes assemblees locals on l'MDT (contravenint la consigna de congelar-se durant el desplegament de l'AUP que havia estat llançada de manera oportunista per alguns dirigents) mantenia una certa estructura militant.

Ben aviat, però, es fa palesa la necessitat de fer foc nou. Cal analitzar a fons quina és la situació, quins han estat els avenços i les mancances, quina és la utilitat real de les eines existents, i

quines han de ser les prioritats, tant a nivell organitzatiu, com de línia política. Així, el setembre de 1997, militants de diferents assemblees locals del MDT i dels Joves Independentistes Revolucionaris (JIR) inicien un procés congressual de refundació, acordant amb la resta d'implicats una dissolució formal de l'AUP, però apostant pel desplegament a nivell municipal de les Candidatures d'Unitat Popular (CUP).

L'MDT ja no pretindrà ser un moviment ampli, sinó que es veu la necessitat de definir-se com a «partit de la revolució socialista catalana» i constituir-se, seguint la lògica leninista, en una organització estratègica d'avantguarda que tindrà com a finalitats principals:

la creació de les estructures socials i polítiques necessàries en el camí de l'establiment d'una República Socialista Catalana, el foment de l'autoorganització popular, l'augment de la consciència política del conjunt del nostre poble, la lluita ideològica, la dinamització general del moviment independentista i el desplegament d'una línia tàctica i d'aliances que permeti l'hegemonia de l'esquerra independentista, com a representant de les aspiracions polítiques de la majoria del nostre poble.

El debat sobre el model organitzatiu es resolí en aquell moment apostant per l'MDT com a una organització «discreta», (ni clandestina, ni excessivament pública), altament cohesionada ideològicament i amb les idees molt clares sobre què calia fer: enfortir el moviment i les seves expressions de masses. Això, tot i els greus inconvenients interns pel que fa al creixement, i de retruc externs de cara a la construcció d'una direcció política, va permetre a l'independentisme sortir d'una situació d'atomització i desconcert per, més tard, aconseguir el desplegament de la Unitat Popular, i teoritzar i desenvolupar l'àmbit de la Ruptu-

ra Democràtica, element clau per a la segona fase expansiva del moviment (2009-2019).

Rellegir avui aquelles ponències, a banda d'un exercici d'aprenentatge històric, suposa també l'oportunitat d'establir paral·lelismes i aturar-nos a reflexionar, tant sobre la necessitat de tancar bé les diverses etapes del llarg camí a la llibertat, com sobre les eines i les línies polítiques més adients per encarar les noves conjuntures, tot mantenint un rumb clar: el de la República Socialista Catalana.

Xavier Oca
Països Catalans, desembre de 2024

Part I

ANÀLISI DE LA CONJUNTURA

1

PRECEDENTS DE LA CONJUNTURA ACTUAL

Una anàlisi ràpida de la conjuntura internacional amb la perspectiva de les darreres dècades ha portat molts analistes polítics a definir la situació actual de manera genèrica com de «retrocés dels valors d'esquerra»; i com a conseqüència d'aquest fet, a postular un futur inamovible tot ajudant a estendre la creença en la inutilitat de tota lluita pel canvi polític.

En aquesta part de la ponència pretenem sobretot qüestionar aquesta afirmació, concretant especialment l'anàlisi en el marc europeu que ens afecta més directament. Esquemem per a l'anàlisi de la situació internacional des de principis de segle.

Per veure clara la situació actual amb prou perspectiva, cal arrencar almenys de principis de segle, de la conjuntura existent pels volts de la primera guerra mundial.

1 ESQUEMES PER A L'ANÀLISI DE LA SITUACIÓ INTERNACIONAL DES DE PRINCIPIS DE SEGLE

Diferents conflictes són presents en aquell moment, però poden ser sintetitzats en dos grans tipus de confrontacions:

1. Un conflicte internacional polític i militar que neix de la pugna per l'hegemonia capitalista a escala mundial. En síntesi, des de principis de segle, existeix una pressió de les noves potències capitalistes desenvolupades amb el tombant de segle (fonamentalment Anglaterra, França i Alemanya) per disputar l'hegemonia als antics imperis (turc, austro-hongarès i rus).

Aquest conflicte té un abast realment mundial ja que s'estén a les colònies i a diversos continents, i cal remarcar que es perllonga fins a l'acabament de la segona guerra mundial (després d'haver incorporat fonamentalment els Estats Units i el Japó en els bàndols enfrontats).

La situació actual a nivell internacional ve marcada de manera molt principal per la forma com aquest conflicte per l'hegemonia capitalista internacional s'ha acabat configurant.

2. Uns conflictes sociopolítics sorgits de lluites d'alliberament social i nacional. Aquests conflictes es resolen a Europa també entre 1917 i 1945 amb algunes revolucions socials victorioses (encapçalades per la revolució soviètica) i amb la independència política de nombroses nacions europees. El Pacte de Ialta, signat entre ianquis i soviètics, atura el procés de canvi a Europa, però els conflictes es multipliquen al Tercer Món amb lluites d'alliberament de caire nacional-popular (Xina, Kenya, Líbia, Cuba, Algèria, Vietnam...) que aboquen a nous estats independents i/o a revolucions socials i polítiques. Aquestes lluites han durat fins als nostres dies (revolucions centramericanes, Perú, Filipines, Palestina, Kurdistan, etc.), en un moment en què les lluites independentistes renaixien a Europa.

2 COMENTARIS I AMPLIACIONS AL VOLTANT DE LES ANÀLISIS ABANS EXPOSADES

Si estudiem cadascun d'aquests dos tipus de conflictes podem observar diferents fenòmens importants. El conflicte polític i militar per l'hegemonia mundial, durant un període molt llarg (fins a 1945), ha dividit el camp capitalista que s'ha enfrontat en dues guerres mundials fins a fixar l'hegemonia dels Estats Units (obtinguda, no ho oblidem, per obra i gràcia d'una explosió nuclear innecessària, però realitzada per demostrar la seva força suprema i per tant per demostrar que passava a ser la primera potència capitalista); hegemonia que es mantindrà la segona meitat de segle en una nova jerarquitització que comportarà reestructuracions.

Aquest afebliment del camp capitalista es veu accentuat per l'existència d'un bloc anticapitalista aglutinat al voltant de la Unió Soviètica. La força d'aquest bloc anticapitalista es manté, sobretot en un primer moment de la seva existència com a bloc (és a dir entre 1940 i 1970 aproximadament), i mentre que el camp capitalista està en el procés de recuperació de la postguerra i de reestructuració política global.

Les independències aconseguides al primer terç del segle XX a Europa són nombroses. El mapa d'Europa resulta totalment modificat amb la independència de Finlàndia, Noruega, Polònia, Txecoslovàquia, Irlanda, Romania, Bulgària i amb la formació de la federació Iugoslava. Aquest procés no s'acaba fins després de la segona guerra mundial i de resultes dels pactes establerts per les potències dominants.

Diferents experiències revolucionàries comencen a entrar en crisi per dues causes principals i ja a partir de les primeres dècades del segle:

1. Es produeixen processos d'involució en les experiències ideològicament més confuses (PRI mexicana, APRA peruà, peronisme argentí...) fins a arribar a situacions de neoimperi-

alisme (Irlanda, amb un règim subordinat a Anglaterra i amb part del territori ocupat; països del Tercer Món amb règims neocolonials...).

2. El bloc anticapitalista es va estancant socialment i ideològicament en la mesura que es va imposant el model burocràtic i dogmàtic rus. Es tracta d'un sistema social i polític que es construeix sobre la base prioritària de la seva autoconservació i que acaba caient en l'immobilisme social i ideològic, en bona part provocat per la guerra freda, el bloqueig econòmic, la carrera armamentista, etc. del món capitalista. L'any 1968 marca la primera expressió d'aquesta crisi que es manifesta amb força a Europa (maig francès, revolta de Praga...)¹. Els conflictes socials i polítics reapareixen a Europa però ja en unes coordenades que no seran les de la Tercera Internacional, fixades per l'Estat soviètic.

Tots aquests fenòmens són ben coneguts, però pensem que en el moment actual és important de fer un esforç per interrelacionar-los amb l'objectiu d'entendre la situació actual (després d'haver examinat críticament els processos desenvolupats a partir de la dècada dels seixanta).

3 ESQUEMES PER A L'ANÀLISI DE LA DÈCADA DELS SEIXANTA

Esforçar-se per entendre els anys seixanta és posar-nos a les portes del que passa ara. I en primer lloc, caldrà que ens hi aproximem abandonant tota vel·leïtat mitificadora. Els fenòmens que cal destacar de la dècada dels seixanta i de les immediatament posteriors són principalment els següents:

¹Veure el segon i tercer paràgrafs del punt "Conclusions generals i perspectives"

- Cal convenir que des d'un punt de vista general és certa l'afirmació coneguda segons la qual el període comprès entre 1960 i 1980 ve marcat per un procés ascendent dels moviments d'alliberament especialment al Tercer Món, i per l'hegemonia de les ideologies revolucionàries a Europa en una conjuntura antiimperialista (guerres d'Algèria i del Vietnam i revolucions cubana i xinesa com a més significatives). Les contradiccions dins el sistema capitalista dominant eren profundes ja que les guerres imperialistes repercutien molt directament en la població mateixa de les metròpolis capitalistes. Però, tot i aquest panorama dominant, el que hem descrit no són pas els únics fenòmens existents.
- Al mateix temps que s'estenien els moviments revolucionaris, el model principal de referència (el sistema soviètic) estava entrant en una crisi que havia d'esclatar el 1968 (primavera de Praga, maig francès). Els models successius (maoistes, castristes, etc.) no posseïen tampoc capacitat d'incidència en la nova realitat europea ni tenien les mateixes possibilitats de resistència (sense uns estats poderosos i pròxims que els poguessin donar un suport comparable).
- Els estats capitalistes preparen la seva reacció. Recordem que les ofensives repressives importants ja comencen els anys seixanta. Comencen a Palestina; continuen a l'Argentina, a l'Uruguai i a Xile; i també a Europa: Alemanya, Itàlia, Irlanda, Euskadi...
- S'estenen nous moviments a Europa: moviments socials alternatius (ecologisme, feminisme, antimilitarisme) i moviments polítics independentistes (Euskadi, Còrsega, Irlanda, Catalunya, Bretanya, Escòcia, etc.).

4 COMENTARIS I AMPLIACIONS AL VOLTANT DE LES ANÀLISIS ABANS EXPOSADES

No podem entrar ara en una anàlisi a fons de la crisi de l'anomenat bloc socialista, que només hem apuntat més amunt. Afegirem ara, esquemàticament, les següents causes principals:

1. El model soviètic de tipus industrialista estava depassat i corresponia a una societat dels anys 1880-1950, i era així incapaç de reflectir les contradiccions existents al llarg de les dècades posteriors.
2. Com a conseqüència, aquest model no recollia de manera adequada els nous moviments socials i polítics emergents a Europa.
3. Es tractava d'un sistema socioeconòmic molt rígid que no permetia el desenvolupament econòmic ni la participació social al nivell necessari.
4. Políticament, no tenia desenvolupats mecanismes reals de participació política. El recurs al dogmatisme estancava en la majoria dels casos la dialèctica².

En una valoració general no podem oblidar les dimensions reals de gran ofensiva repressiva que prengué unes proporcions gegantines ja a partir dels anys seixanta (centenars de milers de morts i «desapareguts» a l'Amèrica Llatina, especialment al Con Sud, desenes de milers de presos i torturats a Palestina, Itàlia, Alemanya...). Aquesta ofensiva va deixar anihilats els moviments socials d'alguns països per algunes dècades i cal considerar, doncs, la repressió passada i no cap altra causa més abstracta, com la raó fonamental de la «pau social» existent en alguns països amb moviments realment exterminats (particularment al Con Sud d'Amèrica, tal com ho hem apuntat) i ha contribuït a aïllar

²Veure el segon i tercer paràgrafs del punt «Conclusions generals i perspectives».

l'experiència de Cuba i a domesticar els moviments revolucionaris de Centramèrica dels anys vuitanta.

Així, doncs, als anys seixanta ja s'intuïa per on havia de venir la continuació de les lluites d'alliberament a Europa: els moviments polítics d'alliberament nacional; també semblava aleshores que havien de prendre més importància les lluites socials alternatives: als anys seixanta s'apunten molts dels aspectes de la situació actual. Tot seguit intentarem exposar de manera més sistemàtica els diferents canvis a partir de l'anàlisi de les transformacions socioeconòmiques que en són la causa.

5 ESQUEMES PER A L'ANÀLISI DE LES TRANSFORMACIONS SOCIOECONÒMIQUES DELS ANYS 1960-1980

Quan es diu que el 1968 marca un primer símptoma de canvis en els moviments revolucionaris a Europa és perquè apareix per primer cop de manera clara un desfasament entre la realitat i la ideologia política revolucionària dominant. A nivell internacional i especialment a Europa, tenen lloc a partir dels anys 1950-1960 canvis importants que incideixen no sols en la reestructuració de les hegemònies dins els mercats internacionals sinó també en les formes de producció i en la seva penetració i jerarquització a escala mundial.

A grans trets interessa destacar els aspectes següents:

1. Comença la recuperació dels estats capitalistes europeus (sota la tutela autoritària dels Estats Units) després del període de guerres. Aquest procés de recuperació es desenvoluparà a partir dels anys seixanta i tindrà conseqüències remarcables no sols a Europa sinó també a nivell internacional (enfonsament de l'economia d'alguns països sudamericans que perden mercats oberts durant les guerres mundials; establiment de formes de neocolonialisme arreu

del món; dificultats creixents per a l'economia dels països de l'est sotmesos a una forta competitivitat; reestructuració internacional de les hegemonies en el camp capitalista). I com a conseqüència de tot plegat cal situar la reestructuració geopolítica d'Europa.

2. Penetració i intensificació del sistema econòmic capitalista. Penetració del capitalisme en l'agricultura i en el consum familiar i individual. La producció es diversifica i es dispersa internacionalment. Ja no es tracta només de la gran producció industrial pesant sinó que prenen protagonisme la indústria de l'automòbil i d'electrodomèstics de tota mena; i més tard s'estén també l'activitat econòmica a la producció i distribució d'energia (gas, centrals tèrmiques i nuclears, etc.) i a l'organització de serveis de comunicació i d'informació (ràdiotelevisió, telefonia, turisme de masses, informàtica, etc.).

És conegut, a més, que una part molt important de la producció electrònica es trasllada a l'extrem orient, mentre que al món occidental es va formant una nova capa social al voltant de l'aparell de l'Estat i dels serveis públics; i especialment entorn de la gestió de les noves activitats desenvolupades en el camp de la comunicació i la informació. La introducció de l'automatització fa també que siguin menys corrents les grans concentracions obreres en la indústria.

3. El tipus de desenvolupament capitalista que té lloc durant el període esmentat més amunt genera noves contradiccions econòmiques i polítiques. La contradicció de classe es continua mantenint però no es manifesta només entre treball i capital sinó també entre gestors del sistema i subordinats (independentment del caràcter d'assalariats); entre desenvolupament capitalista industrialista i interessos ecologistes populars; entre imperialisme i solidaritat (en la

contradició Nord/Sud i en les lluites socials i nacionals).

En general existeix la contradicció entre desigualtat social (home/dona, explotació social, marginació, racisme, imperialisme) i lluita per la igualtat.

Aquestes contradiccions es manifesten de manera global en la ideologia dels aparells dels estats a nivell polític i militar (autoritarisme, militarisme) i s'expressen en el pla internacional per una mena de dualisme cínic: per una banda, l'exhibició d'unes societats capitalistes presentades com a models a assolir; i per una altra banda, la misèria de les societats o àrees marginades pel sistema. Aquests sistemes polítics administrativament autoritaris i ideològicament cínic es mantenen per mitjà d'unes quotes molt elevades de corrupció, de repressió i de manipulació informativa.

4. També neixen a partir dels anys seixanta, al món capitalista, nous moviments socials i polítics per resoldre les contradiccions existents. Es desenvolupen els moviments independentistes (que van prenent protagonisme al si dels moviments populars en la mesura que se superen els vells esquemes dogmàtics i a mesura que les lluites s'adapten a les noves realitats). Es desenvolupa l'ecologisme com a reacció contra l'industrialisme i el productivisme que es van accentuant al si de les societats capitalistes. S'accentua el moviment obrer (grans vagues, increment massiu de l'afiliació als sindicats...). S'aprofundeixen moviments igualitaris (el feminisme, la solidaritat internacional, la lluita antiracista, etc.). Es desenvolupen moviments antimilitaristes i contra la repressió.

6 COMENTARIS I AMPLIACIONS AL VOLTANT DE LES ANÀLISIS ABANS EXPOSADES

Cal donar una gran importància a aquesta recuperació del capitalisme europeu, i de manera especial a la recuperació alemanya a partir dels anys seixanta, perquè és a la base de les transformacions posteriors. A grans trets, podem dir que de resultes de les transformacions estructurals esdevingudes els darrers decennis, el bloc capitalista es reforça i cerca una nova reestructuració a nivell internacional. De manera molt general, podem dir que el món queda dividit en un Nord desenvolupat i un Sud marginat i subordinat. I en aquesta dualitat Europa ocupa una de les zones de desenvolupament (les altres, com és sabut, son els Estats Units i el Japó). I al si d'Europa cal distingir el nucli capitalista format per Alemanya, França i Anglaterra, dels subordinats i de la perifèria (formada pel Nord d'Àfrica i pels països de l'est europeu). Tota aquesta reestructuració comporta un cert nombre de conflictes possibles i fa que la immobilitat de les fronteres fixada l'any 45 pel pacte de Ialta s'hagi trencat.

Les transformacions socioeconòmiques configuren unes noves estructures de classe. Apareix una capa de grans assalariats que passen a formar part de l'aparell del sistema al costat dels capitalistes. I apareixen també bosses permanents de marginació que poden afectar sectors importants de les societats capitalistes (del 15 al 30% de la població). Aquest sistema de desigualtat a nivell nacional i internacional es manté per la manipulació sistemàtica de la informació (gestionada per una nova categoria social integrada també en el que hem anomenat «aparell del sistema»).

Cal donar la importància que li pertoca a l'existència de la corrupció que pot arribar a casos crítics com el del poder de les màfies de Colòmbia i d'Itàlia. Però cal tenir clar que la corrupció (i el tràfic de drogues) no són accidents dins un sistema sinó

que són problemes consubstancials a un sistema que fomenta la marginació i que rebutja la participació social i política (especialment de la joventut). La repressió (amb l'existència de tortura) és també un mecanisme propi i habitual del sistema per mantenir la desigualtat i l'opressió sobre les quals es manté. Fora del marc polític del parlamentarisme legal (manipulat pels mecanismes informatius) la dissidència és criminalitzada i perseguida dràsticament.

Els nous moviments socials i polítics apareixen en fases diferents. És evident que els moviments independentistes comencen a aparèixer com a reacció a la situació d'opressió, estabilitzada després de la segona guerra mundial com a conseqüència del pacte de Ialta; i es desenvolupen també per l'estímul de les lluites d'alliberament (especialment del Vietnam i d'Algèria). Les noves condicions socioeconòmiques i polítiques dels anys setanta i vuitanta troben els moviments d'alliberament nacional d'Europa ja amb un cert impuls. Als països de l'est amb una crisi política global profunda és on aconseguen les primeres conquestes d'estats independents. Els diferents moviments socials que hem esmentat tenen també orígens, desenvolupaments i ritmes específics, però tots neixen als seixanta i es consoliden a Europa a la dècada dels vuitanta. En aquesta època existeix una creixent confluència d'interessos entre els nous moviments socials i polítics esmentats, en la mesura que es plantegen la superació del sistema capitalista actual amb l'adopció de propostes alternatives per a les relacions econòmiques i socials i per als sistemes de participació política. Aquesta perspectiva anticapitalista i alternativa s'ha anat, però, diluint, especialment a la dècada dels noranta al mateix temps que aquests moviments perdien capacitat mobilitzadora.

7 CONCLUSIONS GENERALS I PERSPECTIVES

Del que hem exposat abreujadament se'n pot desprendre que ens trobem en una situació política general que, pel que afecta a les formes de poder, és la conclusió d'una lluita per les hegemònies en el camp capitalista iniciada ja a principis de segle.

L'experiència de l'anomenat bloc socialista (existent com a tal, és a dir, amb estats aliats a l'URSS, després de la segona guerra mundial) està vinculada a les vicissituds de l'evolució del règim soviètic i dels organismes de direcció creats fonamentalment al voltant també de l'URSS.

Es tracta globalment d'una experiència de revolució obrera (i nacional-popular en alguns casos) que ha durat tres quarts de segle i que ha deixat un munt d'experiències (la majoria positives des del punt de vista de la lluita per la igualtat, però també un nombre important de signe negatiu); experiències que han de ser tingudes en compte pels moviments revolucionaris d'ara i del futur, amb el mateix interès que eren analitzades les experiències anteriors pels revolucionaris de principis de segle. El model soviètic entrà en contradicció per les raons que hem apuntat (de manca d'elasticitat social i política i per dificultats d'adaptació a la realitat, problemes deguts als plantejaments interns i accentuats per la pressió capitalista) a partir dels anys vint, i entrà en crisi més profunda a partir dels anys seixanta. Això representa la caiguda d'un referent històric per al moviment revolucionari internacional que ens ha de portar a realitzar un esforç de reflexió profunda per adaptar aquestes experiències a la nostra realitat.

D'altra banda, caldrà tenir en compte a mitjà termini les repercussions socials que podrien generar les transformacions econòmiques dels països de l'Est fetes amb l'estil més cru del capitalisme salvatge. De moment, però, la confusió ideològica i la manca d'organitzacions socials representatives, estan canalitzant les desigualtats socials cap al camp qui pugui i el desenvolupament de les màfies i dels moviments populistes d'orientació dretana.

Pel que fa a Europa en el seu conjunt les repercussions dels canvis socioeconòmics han estat al llarg dels darrers anys diluïdes per un discurs dominant integrador que assimila determinats aspectes de les reivindicacions socials per tal de mantenir les essències del sistema. Un discurs que també tolera els extremistes de dreta (com la xenofòbia i el racisme) per tal de presentar-se com a àrbitre i moderador.

Des d'un punt de vista global es pot parlar d'un doble procés: el trasllat de les contradiccions a la perifèria europea (Nord d'Àfrica, Europa de l'Est...) i la desorientació ideològica dels sectors populars, fenomen lligat a un paral·lel de desmobilització.

La dècada dels noranta ha vist una integració progressiva dels moviments socials que han perdut la seva orientació anticapitalista, alhora que evolucionaven cap a la penetració difusa de la seva influència ideològica i social i la conquesta de millores parcials.

Ara com ara, els elements més clars d'oposició al sistema de dominació a Europa són moviments nacionals pel fet que mantenen una adhesió política important a favor seu i es proposen una recomposició de les formes de representació política i de poder (és a dir, noves formes de poder sorgides de noves fonts de sobirania popular).

2

EL NOU ORDRE MUNDIAL

1 ESTATS UNITS, GENDARME DEL MÓN

Qualsevol anàlisi de conjuntura que vulgui entendre la realitat actual ha de passar per veure el significat d'aquesta trista realitat coneguda com «nou ordre mundial» que és patent després de la Guerra del Golf, de la caiguda de la Unió Soviètica i dels estats que depenien més directament d'aquesta, així com el paper que juguen actualment els Estats Units en la política mundial.

L'ensorrament de la majoria del «bloc de l'est», ocasionada per errors propis i per factors externs (que ja s'han explicat força vegades i no repetirem aquí) ha deixat com a primera potència econòmica, política i militar als Estats Units.

Aquest fet és de vital importància per entendre la situació actual. Els Estats Units, que des del final de la Segona Guerra Mundial havien esdevingut el principal defensor del sistema econòmic capitalista enfront qualsevol intent de revolució social i econòmica que pogués produir-se al món, principal controlador (juntament amb les altres potències capitalistes subsidiàries) dels organismes politicoeconòmics internacionals (ONU, FMI, etc.), s'ha quedat sense l'únic oponent que li podia fer ombra (el cas xinès el tractarem més endavant), i que com a mínim formalment plantejava una alternativa al capitalisme (a la pràctica les coses eren més complexes).

La Rússia postsoviètica no pot competir amb els Estats Units a causa de la seva situació econòmica, però conserva encara un enorme potencial militar i uns interessos en zones específiques del globus, a més d'una consciència de «prestigi perdut» que pot ser un factor desestabilitzador juntament amb les dures condicions socioeconòmiques que pateix la majoria de la seva població igualment com els conflictes amb les nombroses nacionalitats i pobles que encara estan sota el domini de la Federació Russa.

La Xina, com veurem més endavant, en un futur proper sí que serà un factor limitador del poder nord-americà, però ho serà disputant-li la seva hegemonia política i econòmica (no pas per ser una amenaça per al capitalisme).

Europa, fins ara és secundària en política internacional. En el futur dependrà de l'articulació de la Unió Europea i d'una política d'aliances si vol tenir més pes a escala mundial, suposant que aconsegueixi unificar els diferents interessos dels estats que la formen.

No hi ha dubte llavors de la supremacia innegable dels Estats Units, tot i que a aquesta hegemonia nord-americana pot estar amenaçada per altres potències capitalistes (Unió Europea, Japó) i la futura Xina. Aquesta supremacia es veu plasmada en el control absolut que intenta exercir sobre la política mundial, exercint com un veritable «gendarme» o «policia universal». Sembla obvi llavors que el període actual és un dels més difícils per encetar qualsevol moviment revolucionari, tenint en compte que totes les potències capitalistes del món s'hi posicionarien en contra i es mancaria de suports com els que es podien intentar d'obtenir, tot i que aquests estaven condicionats, de l'antic «bloc de l'est». També cal tenir en compte que un dels principals factors subjectius, com el de la conscienciació, es troba en plena crisi per la imposició del «pensament únic» del sistema capitalista, tot i que les desigualtats socials s'han accentuat.

Un exemple de com es troba d'influenciada la política mundial pels Estats Units és el seu paper respecte els diferents movi-

ments d'alliberament de tipus nacional. Es pot dir que la postura dels Estats Units està condicionada pels seus interessos econòmics i geoestratègics així com la pressió que puguin exercir els diferents *lobbies* dintre del mateix estat. Així per exemple podem veure com l'aliança amb Turquia ha condemnat els kurds a l'ostracisme mundial mentre són vilment exterminats i reprimits els drets d'un poble que té la desgràcia de veure's perseguit per tots els estats que ocupen el seu territori.

El moviment d'alliberament palestí sempre s'havia trobat amb l'oposició dels Estats Units, tradicionals aliats de l'estat d'Israel. No fou fins fa quatre dies que aquests decidiren canviar la seva política, en part per l'existència d'una creixent comunitat musulmana al propi territori i per por a un auge major del fonamentalisme (que, no oblidem, que va començar fomentat per ells mateixos, però se'ls va escapar de les mans), afavorint un «procés de pau» del qual va sorgir una entitat autònoma palestina (no pas un Estat) que es troba totalment hipotecada econòmicament i políticament a Israel. A més, cal recordar que d'ençà que Netanyahu és al poder el «procés» ha fet marxa enrere, s'han tornat a instal·lar colons jueus a terres palestines i s'ha accentuat més la repressió. En canvi, l'existència d'una important població irlandesa als Estats Units (i uns possibles votants), així com un important *lobby* econòmic poderós del mateix origen vinculat més tradicionalment al Partit Demòcrata, ha fet que des de l'arribada de Clinton al poder internacionalment s'hagin recolzat les converses de pau sobre Irlanda del nord i que el Sinn Féin hagi pogut fer escoltar la seva veu.

Aquests només han estat tres breus exemples de com els Estats Units condicionen qualsevol moviment d'alliberament que es doni al globus. El futur quedarà, llavors, condicionat per una pugna capitalista mundial. Existeixen actualment tres grans zones geoestratègiques on es troben inserides les principals potències. Aquestes grans macroàrees competiran entre elles pels seus diferents mercats, així com els de les economies secundàries. Ca-

da zona té unes característiques pròpies que condicionen el seu model de capitalisme, i que cal analitzar.

2 LES TRES ZONES GEOESTRATÈGIQUES, TRES MODELS DINS EL CAPITALISME

Estats Units, Amèrica Anglosaxona i Amèrica Llatina

No creiem que sigui el moment de fer una anàlisi descriptiva de com és la societat dels Estats Units. Tothom qui llegeixi això coneix la hipocresia, l'exaltació dels valors autoritaris, el racisme, l'imperialisme, etc. típics d'aquest estat, que encara que no ho sembli pateix unes enormes desigualtats socials i manté grans bosses de pobresa i marginalitat.

El seu model de capitalisme qui més qui menys el coneix. Les seves grans empreses multinacionals s'estenen per tot el món i és indubtable que encara és la primera potència econòmica (a part de militar). Encara més, podem dir que als Estats Units són els diferents *lobbies* econòmics els qui pugnen pel poder. El més normal és la política del «deixar fer» i que l'Estat no es fiqui ni intervingui en la gestió directa de l'economia, tot i que no hem d'oblidar que és el mateix estat qui garanteix l'existència d'un ordre capitalista mundial. Dins la societat no hi ha una tradició de lluita obrera ni «d'esquerres» similar a la del continent europeu. Aquesta podria ser una de les causes per les quals els valors autoritaris són tan populars i no es preocupen tant de «guardar les formes» respecte als drets humans (sense arribar als nivells extrems d'altres estats), i no hi ha tanta sensibilitat respecte aquest tema. El capitalisme nord-americà té assegurat per a ell tot el continent americà. L'Amèrica Central i del Sud està sota el seu control polític i econòmic. Alhora ha aconseguit la unió duanera amb el Canadà i Mèxic.

L'administració demòcrata de Clinton sí que a priori és més receptiva a mantenir uns mínims respecte qüestions com la sani-

tat i l'educació pública. Però els demòcrates s'han vist condicionats per la força republicana al Congrés i han hagut de cedir en diversos plantejaments, intentant combinar mesures més o menys populistes amb d'altres de neoliberals. Així, no hi ha expectatives de canvis socioeconòmics i polítics, tot i que s'estan donant fenòmens com el creixement de l'islam entre la població afroamericana que potser acaba esdevenint un nou grup de poder.

Quin és el seu futur? Els Estats Units pugnarán per mantenir la seva supremacia mundial, erradicant qualsevol «desviació» que pugui amenaçar la seva supremacia i els seus interessos. A nivell econòmic intentarán conquerir els mercats que no controlen del tot, amb una preferència pel mercat asiàtic i més en concret el xinès, i mantenint com a «feu particular» l'Amèrica Llatina, en disputa amb altres potències capitalistes del món.

Respecte a Amèrica Central i del Sud hem d'analitzar els canvis que ha patit. Subordinada, com hem dit abans, als Estats Units (políticament i econòmicament), hem pogut veure com des dels anys vuitanta i noranta les dictadures militars anaven desapareixent, substituïdes per règims formalment parlamentaris dominats en molts casos per partits democratacristians o liberals de dreta.

Si hi ha alguna cosa que defineix el capitalisme en la seva evolució històrica és la capacitat de saber mantenir-se, coneixent quin és el moment de cedir una mica per afermar-se al poder sense el risc de perdre-ho tot. Això es va donar clarament a Europa i una cosa similar ha passat a Amèrica Llatina. Les sagnants dictadures dels anys 1960-1980 havien arribat al poder per fer un cop de timó cap a polítiques econòmiques dretanes. La violència estava planificada i la cregueren «necessària» per fer front al descontentament i als conflictes socials que provocarien les mesures neoliberals. Un cop fetes aquestes i desarticulats els moviments populars, els diferents estats podien «rectificar» sense por a perdre el control dels ressorts econòmics. No oblidem que per tota Amèrica Central i del Sud s'havien desenvolupat nombrosos mo-

viments guerrillers revolucionaris i que existia el referent cubà, i més tard el nicaragüenc. Si bé moltes dictadures s'establiren per impedir «més Cubes», alhora, si aquestes eren substituïdes per sistemes parlamentaris, podrien intentar aïllar les diferents guerrilles, privant-les de part del seu suport popular i de retop adquirir una bona imatge internacional. I tot això sense alterar les bases que permeten l'explotació de la majoria per la minoria.

D'aquesta manera, auspiciat pels Estats Units, es va donar una mena de «pacte» pel qual diverses forces polítiques, els diferents *lobbies* econòmics i els militars es posaven d'acord per articular sistemes parlamentaris amb la voluntat d'obligar les diferents forces revolucionàries a integrar-s'hi, deixant les armes i adoptant, com a molt, postures socialdemòcrates. Si no ho fien, s'enfrontaven a una violenta repressió. A nivell general la fórmula ha tingut força èxit. Guerrilles com l'URNG i el FMLN han deixat la lluita armada i adoptat postures reformistes i socialdemòcrates. Els sandinistes han fet el mateix. És cert que no tothom ha optat per aquesta via. Al Perú encara actuen Sendero Luminoso i el MRTA, mentre que a Colòmbia operen diverses guerrilles de les quals destaquen les FARC, que han iniciat una ofensiva. Però fins i tot un moviment guerriller recent com l'EZLN ha de moderar les seves postures (tot i que aquests per ara no han caigut en l'error de deixar les armes), fent-se identificar com a «moviment nacional» (no pas revolucionari o marxista) per aconseguir un ampli suport de l'opinió pública. Així doncs, el futur d'Amèrica Central i del Sud també és difícil, tot i que Cuba encara resisteix com a règim socialista (amb els seus èxits i mancances) malgrat l'asfixiant pressió nord-americana.

Àsia: el Japó, el sud-est asiàtic i la Xina

Aquest és un continent complex i pateix un període de reestructuració. En un immens espai podem trobar alhora règims parlamentaris (Japó, Corea del Sud, l'Índia...), dictadures ferotges

(Indonèsia...), estats semiesclavistes (Birmània...), règims socialistes (Vietnam, Laos), monarquies absolutes (Aràbia Saudita, Kuwait), estats islàmics (Iran...), estats «recents» (repúbliques exsoviètiques), economies agràries i subdesenvolupades que contrasten amb tots aquests estats de ràpida industrialització... i la Xina, que és un cas a part. No podem analitzar geopolíticament tots aquests estats. Sí que podem fer un comentari sobre com actua el capitalisme en aquest continent i qui el controla.

De manera general podem dir que continua predominant un model capitalista salvatge, sense les limitacions que poguéu tenir a Europa llevat de comptades excepcions. Hi ha una repressió generalitzada i el respecte als mínims drets de les persones és gairebé inexistent. Existeixen règims parlamentaris però no son pas els majoritaris.

El Japó és un d'aquests. Per ara és la primera potència capitalista del continent. Les seves empreses es troben per tot el món pugnant per la majoria dels mercats. El seu model s'ha caracteritzat pel paternalisme i l'autoritarisme de les grans empreses respecte els seus treballadors, els quals responien amb una gran submissió.

Des dels anys setanta es van anar gestant un conjunt d'estats de ràpida industrialització (Corea del Sud, Taiwan, Indonèsia, Malàisia, Singapur, etc.), producte de les inversions estrangeres provinents del primer món que, després de la crisi del 73, cercaven mà d'obra barata, desprotegida i que treballés en unes condicions infrahumanes com la d'aquests estats. El model capitalista desenvolupat recordaria el d'Europa del segle XIX. La crisi actual per la qual travessen la majoria d'aquests estats en major o menor mesura pot ser producte del seu creixement desmesurat, incontrolat i especulatiu, que no ha generat classes mitjanes i un nivell adquisitiu que permetés a la seva població consumir més. En efecte, la dependència del capital exterior i la incapacitat de col·locar els productes fabricats en mercats interns (s'intentaven introduir en els estats occidentals) havia generat economies molt

fràgils, sobrevalorades i especulatives, molt vulnerables a qual-sevol sotrac econòmic com el que s'ha produït recentment a la borsa de Hong Kong. I ara en pateixen les conseqüències. No deixa de ser irònic que abans de la crisi tots aquests estats rebessin lloances del FMI i dels capitalistes nord-americans i europeus, que envejaven els seus baixos costos de producció.

A nivell econòmic les repúbliques ex-soviètiques, la mateixa Federació Russa i la resta d'estats no tenen ara com ara una potencialitat econòmica forta (més aviat són dependents), però sí molts recursos energètics que poden ser font de disputa, i, en el cas de la Federació Russa, un gran potencial bèl·lic. Ara no podem fer una anàlisi detallada tot i els nombrosos conflictes existents, però sí donar pinzellades sobre les disputes existents entre la Federació Russa i diversos estats com Turquia i l'Iran pel control de les repúbliques ex-soviètiques, alhora que la Xina intenta estendre també els seus tentacles fins a la mateixa Sibèria, fenomen que «incentiva» moviments feixistes russos (Jirinovski) com a «resposta».

Dels estats socialistes seria interessant aprofundir en la situació del Vietnam, que amb la política de la «Doi Moi» (una certa obertura) ha aconseguit uns certs èxits econòmics. Laos intenta copiar el seu sistema.

Hem deixat per al final la Xina per un motiu molt concret. El futur d'Àsia està condicionat per aquest immens estat, destinat a convertir-se en una superpotència mundial a tots els nivells. Des de Deng Xiaoping i ara amb Jiang Zeming, la Xina ha acceptat el capitalisme i atrau nombroses inversions estrangeres, àvides de conquerir el seu immens mercat. La Xina s'està industrialitzant molt ràpidament, i ja és una gran potència econòmica. El seu futur podria passar per intentar expandir-se econòmicament pel sud-est asiàtic, tot i que trobaria una profunda hostilitat dels seus veïns, que històricament sempre han desconfiat de les seves ànsies expansionistes. Un pacte Xina-Japó per repartir-se el pastís i fer front als Estats Units i la Unió Europea també és difícil per les

rivalitats històriques entre aquests dos estats (la hipòtesi seria que el Japó fos el motor econòmic i la Xina la potència militar). Potser la via que trobin els xinesos sigui aprofundir en l'expansió comercial per la Federació Russa i les repúbliques ex-soviètiques (ja ho estan fent). El que sí és cert és que s'haurà de comptar amb la nova Xina en qualsevol àmbit internacional.

Caldria tenir en compte també en aquesta anàlisi la diversitat nacional que forma l'Estat xinès. Les actuals i futures lluites nacionals pel legítim dret a la independència de pobles com el tibetà, els uigurs, els miau, els mogols, etc. poden introduir elements de canvis geoestratègics en una zona de fricció entre la Xina i les potències limítrofs.

Europa

El futur del continent europeu, el nucli capitalista més vell, passa inevitablement per dos factors:

1. La pugna entre el neoliberalisme i les restes de «l'estat del benestar», amb la importància que té la llarga tradició associativa i de lluita obrera d'Europa, així com d'uns «valors humanitaris» més estesos.
2. L'articulació d'un «nou» espai econòmic capitalista, la Unió Europea, en la mesura que es resolguin les lluites polítiques que es donin al seu interior.

Europa es diferencia de les altres grans àrees econòmiques perquè el capitalisme ja va cedir una mica, respectant uns mínims però conservant la seva força, després de la Segona Guerra Mundial. La por a una revolució social a l'Europa Occidental així com l'existència del «Bloc de l'Est» condicionaren la creació de «l'Estat del Benestar» amb cobertures socials i règims parlamentaris, mentre que els grans poders econòmics conservaven els mitjans de producció a canvi d'unes concessions mínimes.

Alhora, l'Europa Occidental tenia una llarga tradició de lluites socials, de moviments associatius, etc. que afavorí l'extensió d'uns valors que com a mínim limitaven al capitalisme més salvatge i el sorgiment de dictadures llevat d'excepcions. Això no vol dir que no existeixi la repressió, però aquesta es fa de manera més encoberta i sota formes més subtils. La crisi de 1973 i sobretot l'ensorrament del «Bloc de l'Est» a finals del vuitanta i principis dels noranta ha donat l'oportunitat als grans poders econòmics d'alterar la situació de nou més a favor seu. No podien esborrar la història i imposar de cop unes relacions socioeconòmiques com les dels «estats taller» del sud-est asiàtic.

Però amb el recolzament del «pensament únic» iniciaren una ofensiva que ha permès unes retallades socials que tenen l'objectiu final de desmantellar aquest «Estat del Benestar». Ara ens trobem en aquest procés, que és desigual segons els estats i la força dels seus respectius moviments populars. Als estats francès i italià i al Regne Unit, per exemple, el model socialdemòcrata ha tornat després de passar per etapes liberals dretanes. De tota manera tant el neoliberalisme com la socialdemocràcia han impedit el desenvolupament de moviments revolucionaris que amenaressin directament el sistema. Tot i que perduren moviments d'alliberament nacional, la majoria dels moviments populars es troben en hores molt baixes (a excepció dels aturats francesos) o integrats/assimilats pel sistema.

D'altra banda, el futur polític, econòmic i social d'Europa passa inevitablement per la Unió Europea. L'articulació d'aquesta respon a la necessitat de crear un nucli capitalista capaç de competir amb els Estats Units, el Japó i dins de poc la Xina, a part de crear una «fortalesa» davant els moviments migratoris provinents del Tercer Món (tractats de Schengen). Si bé l'existència de la Unió Europea ja és real com a entitat econòmica, també és patent que els interessos contraposats i les rivalitats dels estats que la formen han impedit per ara que pugui exercir una política exterior cohesionada i homogènia. El seu motor econò-

mic és l'Alemanya Federal, amb un potencial econòmic enorme i que de seguida ha estès el seu control per l'Europa de l'Est i gran part dels Balcans, conquerint els seus mercats. Ha triomfat en imposar la seva línia d'actuació a la resta de la Unió Europea que dins de poc s'ampliarà per aquest vessant oriental, marginant àrees com el Mediterrani i el Magreb que interessaven més a estats com el francès, l'espanyol i l'italià.

L'Estat francès, tot i ser un dels grans de la Unió es troba «descol·locat». El mercat oriental ha estat guanyat per Alemanya i la seva aposta mediterrània es troba limitada per fets com la situació de guerra a Algèria. Podria intentar una aliança amb altres estats del sud per oposar-se als interessos alemanys però no ho té tot al seu favor. Alhora, els mateixos alemanys tracten d'introduir-se econòmicament en els estats d'aquest sud europeu a través de «caps de pont» com podrien ser Catalunya o el nord d'Itàlia.

El futur de la Unió Europea passarà per disputar amb les altres potències econòmiques el mercat mundial (la Xina també atrau les seves inversions) afermant el seu domini a l'est europeu amb predomini alemany, i llançar-se a la conquesta del mercat rus. Potser en aquest últim aspecte la Unió podria intentar recolzar-se en la Federació Russa i el seu enorme potencial militar per fer front a l'enorme pes dels Estats Units i la Xina.

Aquesta política respondria en gran mesura als interessos alemanys i això dependrà del fet que es clarifiqui la situació interna de la Unió Europea de cara a articular una política exterior comuna, per si de cas Alemanya ja va posant les bases en aquesta direcció.

Europa i el món araboislàmic

Els elements i distincions fonamentals Anomenem món araboislàmic a aquella part de l'Islam sota una influència predominant de països on la llengua àrab juga un paper fonamental. Es

tracta de països on aquesta llengua és oficial i hi juga un paper de llengua de civilització i amb la religió musulmana com a referent ideològic i consuetudinari ben implantat socialment. En molts d'aquests països existeixen comunitats lingüístiques o religioses que divergeixen de les pautes lingüístiques i/o ideològiques: amazighs o berbers, coptes, drusos, cristians, siríacs, kurds, etc. però, a excepció del Líban, no tenen cap mena de consideració política important que modifiqui aquests referents fonamentals.

El món araboislàmic posseeix, doncs, aquestes referències (llengua àrab i religió islàmica) que conformen la vida social i política en un grau important però divers: sistemes socials amb un pes important de la religió que tendeix a fer perdurar les estructures socioeconòmiques tradicionals i sistemes polítics en un grau de desenvolupament escàs de l'igualitarisme polític (parlamentarisme precari, paternalisme social, populisme...). L'existència de recursos energètics (petroli) fa, però, que en alguns països la pobresa no sigui tan estesa com en resultaria del simple sistema socioeconòmic sense aquests ingressos.

Per diverses raons que enumerarem, cal distingir entre el pròxim orient (el Maixreq, l'orient, en àrab) i el nord d'Àfrica (el Magreb, l'occident, en àrab).

El Pròxim Orient El Pròxim Orient —Iraq, Kuwait, Aràbia, Emirats àrabs, Síria, Líban, Jordània, (Palestina), Egipte— és una zona geoestratègica important ja que, a part del recurs del petroli, és la porta a l'Orient (incloent-hi el sud de les repúbliques exsoviètiques de més enllà dels Urals) i a la costa oriental de l'Àfrica. La influència dels Estats Units s'hi fa sentir a través del seu sistema d'aliats a la zona: Israel, Turquia, Aràbia, Kuwait. En l'estratègia imperialista a la zona, els Estats Units aprofiten les tensions entre l'Iraq i l'Iran per a neutralitzar els seus possibles opositors.

Podem dir, de manera general, que el fonamentalisme islàmic ha estat utilitzat tant per les oligarquies com pels Estats Units per

a frenar i/o desviar els moviments revolucionaris o de transformació social de la zona, en un primer moment més decantats cap a un arabisme amb arrels socialitzants. I d'altra banda, el poble kurd ha resultat (com hem comentat en un altre passatge d'aquest document) la víctima dels interessos estratègics de l'imperialisme en aquesta zona.

El Nord d'Àfrica El Nord d'Àfrica —anomenat Magreb o Occident en la visió etnocèntrica àrab: el Marroc, Algèria, Tunísia, Líbia, (Sàhara), Mauritània— és, en primer lloc, un zona de contacte amb la nostra realitat. Els contactes Nord/Sud a la Mediterrània Occidental són antiquíssims i molt més importants del que podrien mostrar les barreres ideològiques i religioses.

Actualment, el Nord d'Àfrica es troba en una situació de dependència respecte a Europa amb la qual posseeix un flux econòmic desigual: inversions adreçades a l'explotació econòmica i comercial i emigració de mà d'obra.

Els poders polítics hi són en general dictatorials o semidictatorials, amb una dependència política i econòmica molt forta respecte als països europeus i a l'estratègia dels Estats Units a la zona (amb una certa tensió amb França, la qual vol continuar mantenint-hi la incidència). L'islamisme de masses (fort especialment a Algèria) sembla motivat per dues raons fonamentals: d'una banda, la situació econòmica i social extremament greu, i la manca d'una identitat etnicocultural clara a causa de la importància de la pervivència de la llengua i la cultura amazighs, no reconeguda, i a una arabització forçada i seguint models allunyats (antics i orientals). La inexistència d'ideologies sorgides de l'anàlisi social porten a la desviació de les insatisfaccions vers l'anomenat integrisme (autoritari i feixistitzant).

Els països del Nord d'Àfrica es troben així dividits socialment no sols per qüestions estrictament econòmiques sinó també ideològiques entre tres grans blocs: l'integrisme islàmic, l'arabisme

estatalista i el democratitzador. Tots aquests blocs ideològics reivindiquen una certa «justícia social» però posseeixen models divergents. Per ara, el sector dominant és l'arabisme estatalista que és, a més, el que permet una més gran vehiculació dels interessos europeus i/o dels Estats Units dins la zona. L'integrisme islàmic defensa també un model d'arabització radical i de total oposició a l'amazighitat.

En aquests països, l'única alternativa a l'opressió existent és l'extensió del model democratitzador amb la pèrdua consegüent de la influència de les altres tendències. És evident que en l'extensió del model democratitzador, la defensa de la identitat amaziga hi juga un paper important, fins i tot en aquells països en què la població amazigòfona és feble.

El nord d'Àfrica és la zona de reserva de mà d'obra i un dels «abocadors» principals de les contradiccions geoeconòmiques i polítiques de l'espai europeu, i és per aquesta raó que pot ser considerat la «bulla feble» de la cadena de dominació del sistema imperialista a l'àrea d'influència europea. És des d'aquesta perspectiva que és possible d'enfocar les nostres aliances amb el moviment amazighista (i el moviment democratitzador en general) de la zona.

3

ELS PAÏSOS CATALANS A FINALS DELS NORANTA

1 LA SITUACIÓ SOCIOECONÒMICA

El tret més comú de l'estructura socioeconòmica dels Països Catalans és la seva tendència a la terciarització de l'economia i en concret a la seva notable dependència del subsector turístic. Aquest fet és especialment acusat —i greu— en el cas de les Illes, amb una economia quasi exclusivament dependent d'aquesta activitat (amb les repercussions ambientals corresponents, i també en l'estructura laboral inestable i temporera). Per la resta, les respectives estructures segueixen essent força diferenciades: el País Valencià molt basat en l'agricultura dels cítrics i derivats i certs sectors industrials de transformació, a més del sector serveis; el Principat de Catalunya amb una certa recuperació del sector productiu industrial, davallada dels sectors agrícoles i puixança d'un sector de serveis diversificat amb incidència creixent de les noves tecnologies; les Illes quasi exclusivament dependents del sector turístic amb una excepció relativa de Menorca en favor de l'activitat agroalimentària; la Franja té una situació assimilable a la regió de Ponent del Principat, a cavall entre l'agricultura i la nova promoció del turisme interior; la Catalunya Nord basada en

gran part en l'agricultura, en part en el turisme i en bona mesura subsidiada a causa del pes relativament important de la població retirada —d'origen català i molt especialment francès— que viu la seva jubilació en aquestes terres.

Per la resta, l'evolució macroeconòmica dels darrers anys ve marcada en el conjunt dels Països Catalans pel procés de convergència cap a l'economia del mercat únic europeu: liberalització de l'economia, retallada de drets socials de tota mena (partint d'un nivell ja de per si molt inferior al de la resta d'Europa), disminució mínima dels nivells d'atur a canvi d'una precarització general del treball. En resum pot dir-se que la gent gran i de mitjana edat veu perillar els seus drets i disminuir la seva capacitat adquisitiva amb mesures com la de la «medicamentada». Les classes mitjanes, a les quals s'han incorporat bona part de les classes treballadores que ha sobreviscut a les plagues de l'atur i el tancament d'empreses, han vist moderadament millorades les seves condicions de vida i les capacitats de consumisme. També val a dir que, en molts casos, aquests petits progressos s'han pagat amb notables «augmentos de la productivitat» dit d'una altra manera: estrès laboral, individualisme i competitivitat, etc. Per contra, els sectors que van «caure del carro» difícilment s'hi han tornat a enfilar i constitueixen notables bosses de pobresa i marginació cada cop més irrecuperables. Un altre sector que ha patit directament i especialment les conseqüències de l'extensió de l'atur, i que difícilment se n'ha recuperat, és el de les dones, especialment amb mitjana o baixa qualificació professional; en aquests casos les conseqüències quan no han estat de supervivència econòmica, si llur company o marit ha continuat treballant, ho han estat de promoció i autoestima personal. Per la seva banda, els i les joves han patit i pateixen de forma molt especial els problemes d'inserció laboral i en conseqüència l'accés a una vida independent: l'extrema precarització de molts treballs oferts als joves, el neoesclavisme del prestamisme laboral de les ETT o les enormes dificultats d'accés a l'habitatge són alguns dels princi-

pals fenòmens que porten molts sectors juvenils al «competitivisme» exacerbats o, simplement, a la frustració i a l'apatia absolutes. Ementem, finalment, que els fluxos migratoris —africans i, en menor mesura, asiàtics i llatinoamericans— han estat moderats deguts a les legislacions enormement restrictives. En línies generals podria afirmar-se que les condicions de vida d'aquests immigrants han estat molt dures durant els primers anys, fins a decantar-se bé com a proletaris aspirants a noves classes mitjanes o bé com a marginats sense esperances.

2 LA CONJUNTURA POLÍTICA

L'ofensiva espanyolista PP vs PSOE

A l'escena política espanyola s'ha produït la tòpica «alternança política» des del PSOE al PP. Què significa aquest canvi polític?

A nivell econòmic se segueix una línia continuista, fonamentalment marcada per les tendències de l'entorn internacional. Si fa uns anys el PSOE practicava una política monetarista inspirada en la del govern nord-americà de Reagan, el PP ha continuat amb el tomb del darrer govern del PSOE cap a una certa economia de reindustrialització i sobretot de liberalització i reducció del dèficit públic a base de reduir les despeses públiques (prestacions socials, subsidis, inversió pública) i procedir a la privatització d'empreses públiques. En definitiva, seguir els dictats europeus de Maastricht i la tendència nord-americana («Contracte amb Amèrica» del Partit Conservador, etc.) de desmantellament de l'estat del benestar més o menys frenat per l'opinió pública.

Per la resta, l'ascens del PP significa la recuperació del poder per part dels sectors sociopolítics hereus del franquisme —ells mateixos o els seus fills—, amb la lliçó de la democràcia tot just apresada que combina dues components:

1. La recuperació de l'espanyolisme ranci (enfront de l'espanyolisme lerrouxiista que representaria el PSOE), dels con-

ceptes culturals regressius (respecte als símbols, decret d'humanitats, etc.), de l'anticatalanisme i d'un estil petulant i autoritari que, entre d'altres aspectes, reforça les polítiques repressives com a via de resolució dels conflictes nacionals (Euskal Herria).

2. L'aplicació d'un pragmatisme amoral, instrumentalitzador de les situacions i que no ha tingut cap escrúpol ni ètic ni estètic per conquerir el poder i ara per a mantenir-lo. Només dos condicionants: l'aritmètica parlamentària i els barems d'opinió electoral. Aquest és el principi que li ha permès d'explotar electoralment l'anticatalanisme i després pactar amb CiU. També representa el reforçament dels caciquismes i «endollismes» a l'Espanya profunda.

Aquest principi de «guanyar vots com sigui» (i fer-ho essencialment en nous sectors de la població) explicaria posicions com la de la reducció limitada dels càstigs socials i penals a la insubmissió.

Sens dubte l'objectiu del PP és aconseguir la majoria absoluta en les properes eleccions per a poder aplicar sense fre el seu programa de profunda liberalització econòmica i de reespanyolització radical.

Enfront d'aquesta situació, l'oposició del PSOE es troba desarmada perquè, a manca d'una renovació d'idees i de propostes no resulta creïble ni quan utilitza l'anticatalanisme visceral que utilitzava el PP fa quatre dies, ni quan fa oposició a una política econòmica (i en gran part de regressió social) que és bàsicament similar a la que practicava ell mateix.

Per la seva banda, a l'Estat francès, el PSF, regenerat amb un discurs «neosocialdemòcrata» i amb el contrapès, per una banda, de la seva aliança amb les altres forces de l'esquerra parlamentària —comunistes i verds— i, per altra, també per les importants mobilitzacions populars al carrer, ha recuperat el govern i manté polítiques de regeneració social i lluita contra l'atur que, en el

context de l'Europa Occidental, cal considerar relativament progressistes i innovadores. A l'altra cara de la moneda, el moderat ascens electoral del neofeixisme francès del FN ha aconseguit trencar el «bloc republicà» i forçar una recomposició de la dreta parlamentària que sens dubte el pot afavorir i reforçar. No oblidem que el president del «Consell Regional» del qual forma part la Catalunya Nord ha estat escollit amb els vots d'aquest partit.

El reforçament de CiU com a fre possibilista al PP

CiU segueix vivint políticament d'un fenomen aparentment inescotable: el pujolisme. Aquest ha aportat al PP un referent homologable a la dreta civilitzada europea enfront dels sectors més atàvics del PP, especialment en la modulació de la política econòmica i la moderació de les reformes més antisocials i de les iniciatives més autoritàries. Per altra banda, també és evident que ha frenat les escomeses espanyolitzadores més evidents, tot plegat a canvi de la concessió de certs traspassos de competències, en molts casos més de cara a la galeria que efectius. Per contra, no s'ha avançat en el finançament, ni en el reconeixement dels drets nacionals (sobirania, unitat de la llengua, etc.), ni en les inversions públiques de l'Estat.

El resultat és que el PP ha desat momentàniament l'anticatalanisme al calaix —del qual el PSOE amb prou feines l'ha tret— i la parròquia pujolista sembla contenta i enganyada.

Mentrestant, al Principat, el pujolisme sembla mantenir-se incòlume, només amb una certa sensació que s'ha d'acostar, per les lleis naturals, a la fi biològica del seu cicle. Els partits de l'esquerra parlamentària són completament incapaços de bastir un projecte alternatiu. En aquest context, només un fenomen també personalista —el maragallisme— sembla poder posar en perill l'hegemonia pujolista; paradoxalment, el principal fre a aquest projecte alternatiu —que es basa més en el carisma personal de

Maragall que en el projecte en si — és el seu propi partit, al qual, a diferència del cas de Pujol, Maragall no controla.

La incapacitat de l'esquerra nacional

L'esquerra nacional ha estat, fins ara, incapaç de construir-se. El succedani electoralista d'aquesta — l'anomenada Olivera Catalana — ha mort d'inanició. El principal partit de l'esquerra parlamentària, el PSC-PSOE es troba molt lluny d'articular una política pròpia diferenciada del PSOE, malgrat que alguns dels seus barons expressin de tant en tant aquestes intencions. Maragall podria estar intentant, malgrat el seu partit, una operació d'aquest tipus, amb el PSC, Iniciativa i el PI, però, com s'ha dit, amb el defecte de basar-se en la persona i no en programes concrets.

Més enllà d'això, el què seria la construcció d'una vertadera esquerra nacional ha fins i tot empitjorat les seves perspectives de viabilitat en els últims temps. Concretament, pel que fa als partits autodefinits com a nacionalistes d'esquerra, l'evolució política immediata tendeix més aviat a fer-los gravitar, fora del Principat (és a dir, al País Valencià, a les Illes, a Catalunya Nord) al voltant de CiU. La conjuntura, a nivell de les nacions de l'Estat espanyol (amb la possible aliança en les eleccions europees vinents entre el BNG, el PNB i CiU) sembla afavorir encara en un futur pròxim aquest desplaçament cap a la dreta de les opcions electorals nacionalistes fora del Principat.

La divisió d'ERC L'escissió al si d'ERC podem considerar-la com una mena d'història que es repeteix. Un sector que controla el partit basa la seva acció en un discurs purament d'eslògans finalistes i radicalització verbal, una dinàmica d'activisme i una estètica folklòrica i, sobretot, el personalisme de dos líders; aquest aparell pretén dretanitzar les seves posicions per atreure sectors del pujolisme, tot esperant el seu declivi. Mentrestant, la resta de l'organització reclama un major nivell d'aprofundiment polític,

d'intervenció política en aspectes concrets, de democratització interna i de manteniment d'una línia clarament d'esquerres. Fins aquí, en essència, un esquema similar al de la ruptura provocada pel Front Patriòtic.

El resultat d'aquesta escissió és un PI que no té projecte i que continua basat en dos líders que, a més, semblen evolucionar en direccions divergents: Colom cap a CDC i Rahola cap als projectes del PSC.

Per la seva banda, ERC ha redreçat la seva línia i consistència política en un espai bàsicament socialdemòcrata, té un discurs intel·lectualment més consistent, ha entrat molt més en la política concreta, però els referents independentistes han quedat clarament en un segon pla, així com la voluntat de mobilització popular i probablement ha perdut poder d'atracció davant el seu electorat.

La divisió d'IC La divisió d'IC té, a grans trets, dues causes:

1. El lliscament de la direcció d'IC cap a posicions més i més moderades (socialdemòcrates), en bona part lligat a la necessitat de mantenir les quotes de poder actual.
2. La derivació de la direcció d'IU cap a posicions aparentment radicalitzades, però en el fons reformistes i amb greus contradiccions internes pel que fa a la qüestió nacional que els fa defensar, a l'hora de la veritat, posicions espanyolistes. Aquestes contradiccions i el seu combat frontal al PSOE a la pràctica han estat capitalitzades pel PP.

Aquesta escissió crea un total desconcert entre les bases que ni entenen la moderació d'IC ni moltes de les posicions d'IU. Per la seva banda, IC no mostra en cap moment, després de l'escissió, una mínima voluntat d'articular una esquerra nacional i cerca ràpidament un nou referent en el PDNI, que viu un procés paral·lel a nivell de l'Estat (incloent-hi, en aquest cas, el País Valencià).

Mentrestant, al Principat, uns sectors més rebotats per la dretanització d'IC que identificats amb IU (el Col·lectiu RVV-PSUC Viu), juntament amb el PCC han organitzat «el referent» d'IU a Catalunya (Esquerra Unida i Alternativa) amb una línia bàsicament socialista, si bé en el seu procés constituent s'han manifestat dues tendències oposades pel que fa al marc nacional. D'una banda, el Col·lectiu RVV-PSUC Viu, que aposten pel seguidisme espanyolista d'IU; i d'altra banda, el PCC, partidari d'una línia de relació amb IU des de la pròpia sobirania.

També és important destacar un procés paral·lel (de divisions i escissions) al si d'Els Verds, actualment dividits en dos sectors: un de continuïsta amb IC; i un segon sector que aposta per l'autonomia del seu moviment.

Es evident que en aquests sectors prima absolutament el manteniment de la seva influència —i l'obtenció dels vots— sobre uns sectors que continuen analitzant la política en clau espanyola. Aquesta anàlisi sembla ser la causa principal que freni tota voluntat d'articular una esquerra nacional.

Aspectes del moviment popular

Als darrers temps, cal destacar sobretot el desenvolupament de diferents formes de defensa dels interessos populars: es van afermant les organitzacions contra l'atur i contra la precarització de la feina, s'estenen les iniciatives de solidaritat i contra el racisme, es manté una certa capacitat de reacció contra la repressió, i continua també una certa sensibilitat social ecologista, feminista etc. Ha augmentat, però, d'una manera més destacada en els darrers anys, l'organització en defensa de la identitat nacional i de la llengua, especialment fora del Principat (Bloc de Progrés Jaume I, Obra Cultural Balear...).

El moviment independentista

En els apartats següents passem a una anàlisi del moviment independentista, centrant les valoracions en l'evolució de la línia representada per l'AUP i l'MDT. D'altres aspectes de l'anàlisi del moviment independentista són tractats a d'altres ponències d'aquesta VI Assemblea Nacional.

L'experiència de l'Assemblea d'Unitat Popular Fa 5 anys, durant els mesos de gener i febrer de 1993, el Moviment de Defensa de la Terra celebrà la seva V Assemblea Nacional, la darrera fins l'actual moment congressual. Fou aleshores que es decidí donar tot l'impuls i el suport necessari al projecte d'AUP, entès en un inici com a

[...] organització de caràcter tacticoestratègic i d'abast nacional, composada per persones militants, en principi a títol individual, que pot comptar amb l'adhesió d'organitzacions polítiques, socials i sectorials i que accepta la doble militància respecte d'organitzacions amb objectius i programes no contradictoris amb els de l'AUA¹. L'AUA té una estructura organitzativa pròpia, participativa i descentralitzada, i políticament se situa en l'àmbit independentista, d'esquerres, alternatiu, ecologista, antimilitarista, etc.

Els dies 13 i 14 de març d'aquell mateix any culminava el procés constituent de l'AUP, i l'MDT decidia poc després l'enquadrament actiu dels seus militants en la nova organització, mantenint congelat el seu funcionament autònom. Aquesta decisió suposava l'aposta decidida pel que havia de ser el més ambiciós

¹Assemblea Unitària per l'Autodeterminació (AUA), sigles utilitzades abans de l'aprovació del nom definitiu d'Assemblea d'Unitat Popular (AUP).

dels projectes polítics de l'independentisme fins aleshores; l'eina que permetria superar divisions, aglutinar esforços i catapultar el capital polític de l'esquerra independentista vers una nova situació, que fes possible l'augment i la consolidació de la incidència social i política del nostre moviment. En l'AUP, l'MDT veia plasmada la seva línia d'Unitat Popular, defensada des del 1989, i esperava poder així desplegar completament la seva línia tàctica.

Les coses, però, no estaven tan clares. Si bé l'AUP va suposar el primer intent quasireeixit de superació del sectarisme que caracteritza el moviment independentista, va néixer amb tota una colla de limitacions externes i de vicis adquirits. A la dificultat de mobilitzar un espai sociopolític propi, a l'esquerra de les opcions reformistes, es va sumar un cert desgavell organitzatiu, reflectit en una política d'imatge a costa de la més absoluta insolvència econòmica i una certa buidor de missatges, un sistema de representació que concedia a certes patums, absolutament al marge de les bases i del moviment real, un protagonisme exagerat, acompanyat d'un fals discurs ultraassembleari que feia l'organització bastant inoperant. A tot això cal afegir que la polarització entre MDT-AMEI² enfront dels sectors més prepolítics o dretans va esterilitzar el contingut dels debats, allunyant-los de la realitat i impedit molt sovint a l'AUP d'estar a l'alçada de les necessitats reals del moviment.

Cal ser autocrítics i reconèixer sense embuts que l'MDT no va saber dur a terme el paper d'agent dinamitzador i polititzador que li pertocava i va ser incapaç de treure l'Assemblea del seu empantanegament gairebé inicial. Pel desembre de 1994 esclaten definitivament les tensions entre les patums i els sectors més despolititzats i immobilitzats, per un cantó, i el bloc MDT-AMEI per l'altre. L'intent de dinamització de l'organització a partir del front municipal i de les perspectives d'articular un espai d'es-

²Assemblea Municipal de l'Esquerra Independentista (AMEI).

guerra nacional va acabar amb l'abandó del primer sector, i així, amb la fi del projecte inicial d'AUP.

Tot i així, s'aconseguí dinamitzar el debat polític i definir una línia tàctica d'Esquerra Nacional, entesa com l'agrupament de forces dels diversos sectors populars davant l'eventualitat del triomf de l'ofensiva espanyolista i reaccionària dirigida pel PP. Contra les previsibles agressions, calia articular un espai de defensa dels drets socials i les llibertats nacionals, en el qual caldria conviure amb les forces reformistes de l'esquerra oficial (IC, ERC, UPV, PSM). D'aquesta manera s'arriba al pacte municipal amb IC-Els Verds, que suposarà un salt qualitatiu i quantitatiu en la lluita independentista en aquest front. L'alegria, però, no durarà gaire: dins l'AUP, tota una sèrie de personatges, rere una interpretació electoralista i maquiavèlica de la línia d'esquerra nacional, van preparant el camí de l'abandó de la lluita popular i el seu pas a les files del reformisme (esperant en algun cas trobar tan sols una «jubilació digna»). Aquesta confusa manobra acaba amb el pas d'una minoria d'històrics militants a ERC i amb la desmobilització d'una part important de les persones que donaven suport a l'Assemblea.

A partir de l'octubre de 1995, l'AUP entra en una fase terminal, ja que, si bé és capaç de mantenir un discurs propi —prou apreciat pel seu entorn polític—, d'incidir en aspectes concrets del debat polític i social i de mantenir una certa política municipal, presenta limitacions insalvables per anar gens més enllà. L'Assemblea viu entre els recels de part del seu entorn més immediat i les seves deficiències internes de desorganització, localisme, indisciplina, etc. L'AUP no podria mai esdevenir un referent ideològic i estratègic, ni tan sols una eina d'anàlisi, elaboració i intervenció polítiques, en bona part a causa de l'assemblearisme fariseu que encara arrossega. La fi de l'AUP, consensuada el desembre de 1997 és, doncs, la decisió més sensata. A partir d'aquí, l'MDT ha de replantejar-se el seu paper i la seva forma d'existència. L'experiència dels darrers 5 anys (i potser dels

darrers 12) ens demostra que l'independentisme no podrà tirar endavant els seus projectes sense dotar-se de sòlides estructures, d'organitzacions amb capacitat real d'intervenció, i l'MDT troba en aquesta necessitat la seva nova forma politicoorganitzativa.

El tancament d'una etapa El moviment independentista català ha tancat una etapa, i la seva situació actual és el fidel reflex d'aquest impàs. L'independentisme revolucionari, sorgit a finals dels setanta i articulat a l'entorn d'una estratègia de resistència, mobilitzà milers de catalans als anys vuitanta, denuncià les renúncies de la «transició espanyola» i l'estafa de l'estat autonòmic i aconseguí l'aparició d'un ampli i difús «independentisme sociològic»: mai en la nostra història la consciència independentista havia estat tan extensa. Ara bé, l'independentisme revolucionari no va ser capaç d'aglutinar el moviment fort i popular i alhora polititzat que havíem somniat i, a poc a poc, anà cedint el seu terreny als projectes electoralistes que van anar fagocitant o destruint la minsa xarxa sociopolítica de l'esquerra independentista.

Amb la dissolució de Terra Lliure el 1995 i l'indult dels seus darrers presoners el cicle es tancava. L'Estat postfranquista completa la seva transició, la dreta més pura s'instal·la al poder, la desmobilització es generalitza, el sistema econòmic i mediàtic es consolida i la ruptura s'esvaeix com a horitzó polític. Així, doncs, l'independentisme ha de refer el seu discurs i la seva praxi revolucionària, ha de reinventar el camí del socialisme i la independència, ha de dotar-se de noves línies d'actuació en els diferents fronts de lluita i, sobretot, ha de construir organitzacions prou sòlides, capaces d'executar els nous projectes.

L'atomització del moviment i el perill de marginalització El moviment es troba, doncs, en una situació d'atomització: plataformes sectorials i candidatures municipals més o menys localistes, organitzacions de joves i de grans, casals i ateneus... Un

escenari obert a tot tipus de missatge i per tant un teixit permeable al més infantil, simplista i prepolític dels discursos. I això, evidentment, algú ho ha aprofitat.

La possibilitat d'esdevenir un moviment marginal és una seriosa amenaça i, de fet, davant la inexistència d'un discurs i d'una praxi renovada i creïble, davant la manca de referents estratègics i d'organitzacions sòlides, el virus del subproducte polític ha guanyat certs adeptes. Cal, però, alhora valorar positivament les reaccions de sectors prou conscients plasmades en diferents propostes que mostren, si més no, la voluntat de sortir d'aquest impàs fugint de l'infantilisme, d'anar estructurant noves alternatives o formes de participació polítiques.

Necessitat, riscos i limitacions de la lluita institucional L'esquerra independentista ha de ser capaç d'incidir realment en la societat i en la política. Ha de ser capaç d'anar teixint i consolidant una xarxa social en defensa dels interessos i els drets de les classes populars catalanes. Però alhora ha d'aprendre a capitalitzar políticament aquesta consciència social, a obtenir rendiment polític del seu treball de base. La correcta articulació del front de lluita institucional és una altra de les assignatures pendents del nostre moviment. L'independentisme no pot recloure's en un parlamentarisme estèril que acaba, indefectiblement, esdevenint reformista i servil al poder. De la mateixa manera, el nostre moviment no pot continuar renunciant a tenir presència política, no pot continuar cedint el terreny i el protagonisme als voltors oportunistes. La lluita institucional és avui absolutament irrenunciable si no es vol viure en i de la residualitat. És, alhora, un terreny que requereix el més meticulós seguiment si no es vol ser engolit pel sistema.

La necessitat de regeneració del moviment Veiem, doncs, que l'independentisme revolucionari s'ha de regenerar completament.

No es tracta d'un problema d'unitats o escissions, de reagrupaments o coalicions; cadascú té el seu paper a jugar. El que ara ens urgeix és la necessitat de refer el nostre discurs revolucionari i la nostra praxi social i política, definir noves formes d'intervenció, anar construint el nostre propi teixit social i, en definitiva, articular una línia d'actuació per a l'esquerra independentista que permeti capitalitzar el nostre propi treball de base i esdevenir realment rellevants a nivell social i polític.

Si analitzem la situació política amb perspectives de futur veurem que no hi ha cap organització que es proposi de preparar les condicions necessàries per a la conquesta de la independència i dels canvis socials que aquesta porta associats. L'independentisme existent no es planteja ni la construcció d'una xarxa sociopolítica representativa de la identitat nacional-popular ni la construcció progressiva d'estructures de contrapoder. L'independentisme es troba dispers en un cúmul de pràctiques d'agitació i d'incidència institucional en general mancades de perspectives i molt sovint sense una capacitat d'argumentació gaire sòlida ni una tendència clara a la cohesió.

En el context que acabem de descriure, la necessitat d'estructurar organitzacions sòlides i amb capacitat és absolutament primordial. En tot moviment hi han de conviure diferents tipus d'estructures, diverses formes d'organització i d'actuació, cadascuna en el terreny que li és més propici. Ara bé, l'independentisme ha tocat sostre, i no podrà avançar ni un pas més de manera seriosa en la conquesta dels seus objectius —a curt i a llarg termini— si segueix perpetuant els seus vicis organitzatius i no es dota d'una eina eficaç d'anàlisi i intervenció: el partit polític revolucionari. Només amb una forta organització política amb consciència de la situació i voluntat de superar-la —no només en la propaganda, sinó creant les eines d'intervenció efectives— es podrà sortir d'aquest parany i fer que l'independentisme faci el salt que necessita ocupant l'avantguarda en la defensa dels interessos populars.

Part II

PONÈNCIES

4

PONÈNCIA D'ESTRATÈGIA: ELS PAÏSOS CATALANS QUE VOLEM

1 UNA SOCIETAT CATALANA, UNIFICADA, INDEPENDENT, DEMOCRÀTICA I SOCIALISTA

Partim de l'existència i la defensa del fet nacional català. D'una banda, perquè la seva defensa és un dret inalienable de totes les persones que ens considerem catalanes; i, alhora, perquè enfront de les imposicions uniformadores dels imperialismes de tota mena, la nostra alternativa de futur passa per voler formar part d'una humanitat diversa i solidària.

El fet nacional català té unes arrels històriques, socials i culturals innegables; però la seva existència, desenvolupament i concreció de futur, lluny de plantejaments essencialistes i/o historicistes, s'ha de basar en la voluntat política dels qui lliurement s'hi sentin participants. Ningú no s'ha de veure forçat a adoptar la nacionalitat catalana; però de la mateixa manera, cap persona

que es consideri catalana ha de veure negat el seu dret a ser-ho amb totes les seves conseqüències.

El poble català, com la resta de pobles i nacions del món, tenim el dret a ser considerats com a nació, que se'ns reconegui, doncs, la nostra nacionalitat, i a poder consegüentment exercir el dret a la lliure autodeterminació, és a dir, a poder determinar lliurement la nostra entitat política, en una relació independent, igual i solidària amb la resta de nacions.

Aquest reconeixement implica també el dret a un territori nacional propi, que cal establir sobre la base de l'extensió geogràfica del fet nacional català (els Països Catalans), sempre d'acord amb la lliure voluntat del poble. En aquest sentit caldrà lluitar especialment contra les alienacions i divisions desnacionalitzadores imposades per l'imperialisme i l'ocupació espanyola i francesa. En el nostre cas, la lluita pels drets nacionals és alhora una lluita per la conscienciació nacional i per la unitat nacional. Aquesta lluita assumeix la rica diversitat comarcal i regional de la nostra nació, lluny de plantejaments centralistes o uniformistes.

L'establiment d'una entitat política plenament sobirana en el territori nacional català és la base necessària per a la defensa i desenvolupament de la identitat nacional. Des de la nostra perspectiva, la defensa d'aquest dret a un territori propi no ha de comportar, per ell mateix, la implantació de fronteres-barreres contra els pobles veïns, amb els quals aspirem a establir relacions pacífiques i profitoses de convivència. Igualment, la necessària cohesió cultural i nacional interior ha de ser compatible amb l'existència d'expressions de les diverses cultures provinents de la immigració d'origens nacionals diversos al nostre país.

La nostra concepció popular i solidària de la nació catalana ens fa ser totalment contraris a qualsevol mena de discriminació i persecució per raons d'ètnia o d'origen nacional. L'administració catalana democràtica protegirà la igualtat de drets de tots els ciutadans i ciutadanes sense exclusions ni discriminacions de cap mena.

2 DEMOCRÀTICA I SOCIALISTA

Es tracta, com ja s'ha dit, d'establir una entitat política catalana democràtica no només formalment, sinó també amb uns continguts de transformació alliberadora que avanci cap a una democratització de profunda arrel social, cap a una societat basada en la lliure associació de persones lliures. Una societat solidària i alliberada de tota mena de dominació, explotació, opressió i discriminació, i en un marc d'equilibri i respecte amb la natura de la que formem part. En definitiva, una democràcia real, amb un clar contingut socialista de transformació.

Aquest contingut socialista implica construir una nova societat en lluita contra tots els sistemes, estructures i modes de dominació i explotació. En lluita contra el capitalisme, en la seva actual fase imperialista, perquè el control i l'apropiació del procés social i econòmic de producció-consum per part de les classes dominants capitalistes-monopolistes és el condicionant bàsic actual de les formes i condicions de vida de la immensa majoria de la població, així com el factor clau en la invalidació de les possibilitats d'exercici real dels drets fonamentals de les persones i els pobles. El capitalisme és, per tant, el principal obstacle al desenvolupament d'una veritable democràcia política i social. El control capitalista de l'economia i la societat és la causa de l'explotació, opressió i misèria de la majoria de la humanitat i també de l'espoli i la destrucció del medi natural.

En lluita contra el més antic nucli de dominació, el patriarcat, que subsisteix encara dins l'actual sistema de dominació capitalista, perquè en definitiva es troba en la base de tots els sistemes de dominació de classe. Per a la nova societat caldrà posar els mitjans que assegurin la participació democràtica de les dones en el govern efectiu i la direcció del país així com en tots els estaments de la vida pública.

En lluita contra tots els elements ideològics imposats i/o propiciats per les classes dominants (masclisme, militarisme, xeno-

fòbia, racisme, individualisme insolidari, consumisme i productivisme, conservadorisme, conformisme i «passotisme», etc.), que constitueixen la base ideologicocultural de pervivència dels modes de dominació. En lluita, doncs, contra totes les estructures i organismes polítics, econòmics, militars i socials que s'oposen a l'alliberament social i nacional del nostre poble.

El capitalisme genera formes de cultura que contenen elements que actuen com a camuflatge opressor i que utilitzen uns mitjans d'informació totalment parcials que operen com a instruments de rentat de cervell a gran escala. De fet, la pseudodemocràcia capitalista tan sols pot sustentar-se sobre uns nivells altíssims de manipulació informativa i confusió cultural i ideològica. Cal, doncs, anar creant noves estructures capaces d'enfrontar-se a aquesta funcionalitat intoxicadora i abusiva des d'un línia de dinamització d'una nova cultura popular, plural i participativa.

En una primera fase del nostre procés d'alliberament, com a entitat política que garanteixi unes condicions mínimes de partida, propugnem la implantació de la república catalana federativa i democràtica, amb un contingut socialista de transformació, com a instrument polític del poble per a la seva autoorganització i autogovern en la gestió dels afers públics i en el procés d'alliberament.

Haurà de ser federativa, basada en els principis de subsidiarietat i descentralització. La base de l'administració pública serà la local, amb competències polítiques tan sols limitades per condicionants de falta de recursos, equilibri territorial, etc. Els ens locals es podran federar constituint comarques, vegueries, etc.

L'administració nacional serà també descentralitzada i formada com a federació de territoris. Les seves competències, tot i respectar el principi de subsidiarietat, es centraran en la gestió de recursos escassos, l'equilibri territorial i la coordinació i el govern dels afers de caire nacional i internacional (medi ambient, política econòmica, defensa, relacions internacionals, etc.), sempre d'acord amb la lliure voluntat constituent del poble català.

Democràtica, perquè es basarà en el reconeixement de l'exercici dels drets fonamentals de les persones i els pobles. Perquè s'estructurarà sota el principi de la divisió de poders (legislatiu, judicial i executiu) en tots els nivells de l'administració (local, territorial, nacional). Perquè els representants i els càrrecs públics de tots tres poders seran elegits per sufragi universal, directe i proporcional en eleccions lliures i obertes a totes les candidatures per igual (exceptuant les que propugnin posicions contràries als drets fonamentals de les persones i els pobles). I, especialment, perquè s'establiran mecanismes de participació i control democràtic directes: referèndums, iniciativa popular, llistes obertes, revocació de càrrecs, etc.

Amb un contingut socialista, perquè es reconeixerà de manera efectiva el dret a la propietat col·lectiva social, local, nacional i mundial pel que fa a la natura, els recursos escassos i els bens culturals. Perquè es reconeixerà el caràcter social de l'activitat econòmica i, en conseqüència, els drets que per als treballadors i les classes populars se'n deriven. Considerarà com a fonament bàsic el caràcter ecològic de l'activitat humana i defensarà per tant la conservació del medi natural, la utilització d'energies i recursos renovables, la salut pública i la qualitat de vida.

Es comprometrà en el manteniment i desenvolupament d'un sector econòmic de caràcter públic en els tres nivells de l'administració, amb la finalitat de garantir un control democràtic dels factors bàsics i estratègics de l'economia (medi ambient, matèries primeres, aigua i energies renovables, finances, recerca i inversions, comerç internacional...). Assegurarà l'existència d'uns serveis públics de qualitat i possibilitarà el desenvolupament d'una política econòmica nacionalment sobirana i concordant amb les necessitats de la majoria de la població.

Fomentarà el reequilibri territorial i una política socioeconòmica solidària, amb suport a l'economia social i a la petita i mitjana empresa. Haurà de garantir el dret al treball i a la formació, a la seguretat social i a una vida digna i saludable.

Establirà un sistema educatiu-formatiu-cultural permanent, democràtic, innovador, avançat tecnològicament i ideològica, participatiu i no-sexista, que potencii la normalització dels col·lectius històricament discriminats (joves, dones, gent gran, persones amb discapacitats, homosexuals...).

Es dotarà d'un sistema judicial entès com a instrument de defensa dels drets individuals i col·lectius, de resolució de conflictes i d'adopció de mesures preventives i reparadores.

La defensa i la seguretat de la població, bens i territori s'estructurarà sota la forma d'autodefensa popular, lluny de continguts militaristes, armamentistes o agressius, i es basarà en la combinació de les diverses formes de resistència popular, de caràcter bàsicament dissuassori enfront l'eventual agressor i/o ocupant.

5

PONÈNCIA DE LLUITA POLÍTICA

1 LES NOSTRES FINALITATS

El Moviment de Defensa de la Terra (MDT) és una organització política que té com a finalitats la reconstrucció, la reunificació i l'alliberament de la nació catalana (Països Catalans), amb l'objectiu d'assolir la república catalana, federativa, independent, democràtica i socialista.

2 SITUACIÓ GENERAL

L'actual situació mundial es caracteritza per la superació de l'anterior fase imperialista/colonial del capitalisme.

En resum, aquesta fase s'ha caracteritzat per l'hegemonia d'un capitalisme de caire oligàrquic instal·lat a la metròpoli (Europa i Nord-Amèrica), i un àmbit colonial, totalment supeditat, del qual poder extreure matèries primeres a baix cost. Aquest model, provinent del segle XIX, pateix fortes contradiccions —que arriben a la màxima intensitat al llarg del segle XX—: d'una banda, la forta competència entre potències —expressió de la qual han estat les anomenades guerres mundials—, i, d'altra banda,

el conflicte entre metròpolis i colònies (lluïtes i guerres antiimperialistes i d'alliberament nacional).

Com a conseqüència d'aquestes contradiccions, algunes de les potències secundàries entren en fortes crisis internes, en el marc de les quals es produeixen les primeres revolucions socialistes i/o nacional-populars triomfants —que seran la base per a la posterior consolidació de l'anomenat bloc socialista—; i s'acceleren les transformacions socials i polítiques en els països sotmesos al règim colonial —amb l'aparició, en primer lloc, de les burocràcies colonials i les burgesies nacionals supeditades i la consolidació, a continuació, de blocs nacional-populars— que donen lloc als processos descolonitzadors, ja sigui des d'una perspectiva socialista, o d'una de burgesa prooccidental.

Amb tot, les potències capitalistes han aconseguit resoldre aquestes contradiccions a favor seu, i superar així aquesta fase imperialista/colonial, destruint el bloc socialista i assimilant la desaparició —quasi total— del sistema colonial, i englobant tot plegat en un renovat procés d'implantació generalitzada del sistema capitalista arreu del món. Aquesta nova fase capitalista sembla caracteritzar-se per la consolidació d'una complexa xarxa de relació, dependències i/o dominis entre pols o zones de poder capitalista, amb una gran varietat i versatilitat de formes i continguts econòmics, socials i polítics. Tot aquest desenvolupament es porta a terme sota la batuta dels Estats Units, amb la seva hegemonia encara més reforçada pel fet de ser l'única potència que, actualment, té capacitat per a combinar amb eficàcia els seus recursos i poders econòmics, polítics i sobre tot militars.

3 LA CONJUNTURA POLÍTICA: ELS PAÏSOS CATALANS

En l'actual procés de recomposició capitalista, els Països Catalans ocupats pels estats espanyol i francès, es troben immersos en el procés de formació d'una nova zona de poder capitalista —la

Unió Europea— que, ara per ara, s'està estructurant com una zona monetària i de mercat comú —amb una forta hegemonia alemanya—, però amb uns aparells polític i militar encara molt febles i plens de contradiccions (d'una banda, per la resistència als canvis per part de les oligarquies estatals, i d'altra banda, per les relacions i dependències d'algunes oligarquies respecte als Estats Units). Aquesta situació fa que el conjunt de la Unió Europea resti encara fortament supeditada sota l'hegemonia ianqui, amb una capacitat d'incidència política i militar pròpia molt baixa, tal com es pot comprovar en les situacions conflictives que es donen en el seu entorn geopolític pròxim (l'Est europeu, l'Orient Mitjà, el Nord d'Àfrica, etc.).

L'especial evolució de la Unió Europea i de la conflictivitat política i social en el seu àmbit geopolític pròxim, condiciona alguns dels aspectes bàsics de la conjuntura política del nostre país:

1. L'hegemonia política de les dretes —amb presències cada cop més preocupants de les extremes dretes, amb el desplaçament constant de les opcions «socialdemòcrates» cap el centre; i amb el reforçament, també constant, del bipartidisme parlamentari i mediàtic— i la imposició de polítiques econòmiques neoliberals i desreguladores agressives pel que fa als drets dels sectors socials desfavorits, i que es corresponen a les directrius generals de la nova fase capitalista (i en concret, les que es determinen en el marc de la Unió Europea).
2. La consolidació de la monarquia espanyola —amb la superació definitiva de l'anomenada «transició política espanyola» en el marc de la qual es justificaven anteriors estratègies de caire rupturista—, com a element institucional bàsic —juntament amb l'Estat francès i l'administració de la Unió Europea— de persistència i reforçament de l'ocupació dels Països Catalans —amb episodis cada cop més

agressius davant qualsevol eventualitat de millora pel que fa a la identitat i les llibertats nacionals catalanes—.

Més en concret, i pel que fa a les representacions polítiques en els àmbits institucionals, es manté una dinàmica fortament dependent, o fins i tot mimètica, de les dinàmiques estatals. Al Principat, on fins fa uns anys encara es podia parlar de certes dinàmiques pròpies, també s'ha entrat en un procés de dependència creixent (sobretot a partir dels pactes PP-CiU, i de les escissions ERC/PI i IC/EUiA). De fet, tan sols a nivell de representació al Parlament Europeu es dóna una coalició de caire «nacional», la de CiU, PSM i BNV.

A nivell sociopolític, i en aquests darrers anys, al País Valencià, a les Illes, i també a la Catalunya Nord (encara que a la seva escala), s'han desenvolupat importants moviments en defensa de la llengua, la cultura i la identitat nacionals (ACPV, OCB, Bloc Jaume I). Aquests moviments, que majoritàriament connectarien amb posicionaments polítics d'esquerra nacional, no troben però una expressió política clara i prou organitzada. Al Principat, en canvi, tot i disposar d'organitzacions polítiques nacionals (o pretesament nacionals) en tot l'arc dreta/esquerra, és la zona on tenim comparativament nivells més baixos de mobilització/organització sociopolítiques.

4 L'INDEPENDENTISME D'ESQUERRES, ARA

Amb la crisi de l'AUP es dóna per acabat un dels darrers intents de bastir una organització política unitària de l'independentisme radical d'esquerres. En l'actualitat, a més de l'MDT, existeixen un seguit d'organitzacions i entitats independentistes que es plantegen objectius polítics prou similars, i amb les quals ja hem establert relacions. Amb aquestes mateixes organitzacions s'han portat a terme algunes accions conjuntes (en concret, les del 23/25 d'abril i del 11 de maig d'enguany).

Existeixen també altres organitzacions independentistes amb les quals —tot i que resulti imprescindible establir processos de debat polític que portin a superar vells posicionaments sectaris i/o prepolítics— hauria de ser possible arribar a acords (si més no pel que fa a alguns actes i actuacions concretes).

En definitiva, i malgrat totes les crisis, desfets i errors, continua existint l'àmbit de lluita política de l'independentisme revolucionari d'esquerres. Aquest àmbit apareix en l'actualitat molt atomitzat, però la seva pròpia persistència és un indicatiu clar de la seva necessitat i inevitabilitat; i de les seves possibilitats de renovació, d'organització i de creixement.

L'MDT és actualment tan sols una de les parts d'aquest àmbit atomitzat, però és també un compromís ferm i enraonat amb un projecte polític obert al futur. Fins ara, aquest compromís ha fet possible l'edició regular de *La Veu*, la promoció i la participació en diverses iniciatives unitàries, i que s'hagi portat a terme un intens debat polític al voltant d'aquesta VI Assemblea Nacional. Amb tot, som conscients que els objectius de la lluita política que ens volem plantejar —i que cal que ens responsabilitzem a tirar endavant— s'han de correspondre amb la nostra realitat actual, amb unes previsions realistes de futur i sobretot amb una renovada voluntat i capacitat de proposta i de treball polític unitari.

5 RENOVAR L'INDEPENDENTISME D'ESQUERRES

La renovació de l'independentisme d'esquerres ha de començar per nosaltres mateixos/es. En primer lloc —i pel que fa a la teoria i la metodologia d'anàlisi de la realitat social— continuarem considerant de manera prioritària, però no dogmàtica, les aportacions marxistes. També continuarem considerant les aportacions d'altres pensadors/es i lluitadors/es per l'emancipació social i nacional dels pobles.

Amb aquestes consideracions caldrà establir una renovada metodologia de treball polític basada en la formació permanent; en la captació i el tractament de la informació i la seva anàlisi; en la consideració d'altres casos i situacions similars; en l'elaboració de propostes i el seu debat i estudi col·lectius; en l'adopció —també col·lectiva— de resolucions, d'acords de treball i de repartiment de tasques; i en l'establiment de procediments de seguiment i avaluació de les actuacions i els resultats, de mètodes de crítica/autocrítica i —quan sigui necessari— de modificació i correcció d'acords i d'actuacions.

Per a fer efectiva aquesta renovació cal que defugim tot un seguit de posicionaments i actituds (massa freqüents en el nostre passat), com el verbalisme esquerranista que vol dissimular la falta de formació; el voluntarisme idealista que vol amagar les mancances de recursos i de capacitat organitzativa; el maniqueisme que vol estalviar-se l'anàlisi més acurada de la realitat; les pràctiques sectàries que miren d'evitar el debat i la lliure expressió substituïnt-les per la conspiració, el secretisme, la rumorologia i l'atac personal; el liberalisme i el fals assemblearisme que miren de justificar la irresponsabilitat i la falta de compromís; etc.

Tot plegat implica la necessitat de proveir-se dels recursos adients per a desenvolupar aquest treball polític en les millors condicions possibles, l'obtenció dels quals s'ha de basar en l'actitud responsable de la militància pel que fa als compromisos econòmics lliurement i equitativament assumits.

Hem de reconstruir l'MDT com a partit per a la lluita política que basi el seu correcte funcionament en l'organització (estructura, recursos i procediments) i no en el voluntarisme i el personalisme. Aquesta reconstrucció, a curt termini, haurà de garantir de forma prioritària:

1. La implantació de recursos i procediments, no tan sols per a procurar el creixement quantitatiu de la militància, sinó

—cosa que ha de ser més important— per garantir-ne el creixement qualitatiu, amb una formació política permanent i un adequat enquadrament en l'organització.

2. La continuïtat i la millora del debat obert i de la difusió de les nostres propostes i iniciatives polítiques i ideològiques. Actualment serà prioritària la consolidació, millora i expansió de l'edició i distribució de *La Veu de l'MDT*.
3. El suport a l'establiment d'organismes de relació política que facilitin la participació i la promoció d'activitats unitàries en l'àmbit de l'independentisme d'esquerres.

A mitjà termini ens hem de plantejar com ens impliquem en el necessari procés d'articulació i confluència de l'independentisme d'esquerres. La unitat de l'esquerra independentista ha estat, fins ara, tan sols un eslògan simplista que, si bé mostra una voluntat de superar els sectarismes que han caracteritzat el nostre àmbit polític, no ha aportat, fins el moment, una proposta recixida d'articulació. Cal, doncs, com a primer pas, una definició clara al respecte.

Com ja s'ha exposat en altres documents de l'MDT, considerem que l'independentisme es troba en una situació d'estancament, i que una de les condicions necessàries per avançar en la nostra lluita d'alliberament és la construcció d'una sòlida organització política de caràcter estratègic que, agrupant persones amb voluntat de compromís i de formació política, pugui garantir les funcions dinamitzadores pròpies d'un partit revolucionari. Ara bé, en la fase actual es fan també necessaris dos nivells d'actuació política en el nostre entorn més immediat:

1. L'estructuració d'un marc d'acció unitària de l'independentisme d'esquerres, tant pel que fa a l'agitació, com a la presència (com a bloc ideològicament compacte) en els diversos moviments socials.
2. La dinamització de la política municipal, revifant, eixam-

plant i consolidant una de les línies de lluita on l'independentisme ha treballat amb prou maduresa política i que ha permès una incipient presència i incidència institucionals.

Pel que fa a la construcció d'una sòlida organització política, objectiu i tasca prioritàries de l'actual MDT, cal ser conscients de les nostres limitacions i de la necessitat d'incorporar el màxim de persones polititzades i compromeses amb el projecte d'uns Països Catalans lliures i socialistes, superant tota desviació sectària.

En aquest sentit es fa necessària —en funció de l'evolució de les experiències d'acció unitàries, del desplegament de la lluita municipal i de les relacions amb altres forces polítiques— l'estructuració d'un àmbit general de debat polític que podria derivar en una futura Conferència Nacional de l'Independentisme d'Esquerres on s'adoptessin formes més avançades i cohesionades d'organització.

L'MDT assumeix, per tant, que com a conseqüència del seu compromís amb el procés d'articulació i confluència de l'independentisme d'esquerres pot veure's en la necessitat de modificar les seves estructures com a resultat de possibles processos de fusió o d'integració en marcs polítics més amplis, però sense renunciar al fet que —d'una forma o altra— es mantingui la continuïtat de la necessària organització política de caire estratègic per a la revolució socialista dels Països Catalans.

Quant a l'estructuració d'un marc d'acció unitària cal, com a primer pas, continuar amb la promoció de la unitat d'acció al voltant d'actuacions concretes (actes, concentracions, manifestos...) amb el conjunt d'organitzacions amb un major grau d'afinitat.

Aquesta fase d'unitat d'acció no es pot considerar com un procés mecànic que duu directament a un nivell superior d'unitat. Al voltant de les actuacions, de la seva preparació, d'incidències i resultats, cal promoure debats polítics, practicar la crítica i l'autocrítica, extreure'n conclusions, corregir errors, millorar els

continguts i les formes i —progressivament— ampliar l'oferta unitària a més organitzacions i persones.

Una unitat d'acció entesa d'aquesta forma sí que pot esdevenir un procés enriquidor cara al reforçament de la xarxa independentista i a la renovació del nostre moviment, i sí que podria facilitar una confluència basada en una unitat política real.

Una evolució correcta d'aquest procés de confluència s'hauria de veure plasmada en l'ampliació de la pràctica unitària a nous sectors de l'independentisme d'esquerres i en l'aparició i consolidació d'àmbits organitzatius unitaris de caràcter sectorial (socioindustrial, municipal, cultural, juvenil, antirepressiu, de solidaritat, etc.).

Finalment, i pel que fa a la lluita institucional en l'àmbit municipal, l'MDT es compromet en la dinamització de la coordinació dels col·lectius i assemblees d'Unitat Popular, com a marc unitari per a l'esquerra independentista en aquest camp; i en dues línies de treball:

1. La coordinació i l'intercanvi d'experiències, consolidant un marc estable de debat polític que permeti l'elaboració d'un programa d'acció municipal de l'esquerra independentista.
2. L'extensió geogràfica de les CUP afavorint la formació i consolidació de col·lectius i candidatures independentistes i d'esquerres arreu dels Països Catalans on hi hagi una mínima base per a fer-ho. (En aquest sentit es presenta una bona oportunitat per fer l'esforç per a treballar amb col·lectius i organitzacions amb els quals fins ara no s'havia coincidit com pot ser el cas de Maulets i el PSAN pel que fa al País Valencià.)

6 DESENVOLUPAR UNA POLÍTICA NACIONAL D'ESQUERRES

Cal continuar, intensificar i ampliar la lluita contra l'ocupació, i per la reconstrucció, la reunificació i l'alliberament de la nació catalana.

La persistent ocupació de la nostra nació per part dels estats francès i espanyol; la consolidació de la monarquia espanyola; i el reforçament agressiu dels nacionalismes d'estat en l'actual conjuntura de la Unió Europea, comporten un seguit d'efectes molt negatius:

1. El retrocés de l'ús social del català com a conseqüència de la imposició d'un bilingüisme que no és més que un procés descarat de substitució, de la incidència de les agressions secessionistes i, en definitiva, del no assoliment d'un espai comunicacional prou ampli i consistent.
2. La dilució o l'afebliment de la identitat nacional catalana, amb la persistència i la consolidació de les divisions autonòmiques i departamentals, l'extensió de l'alienació nacional amb la imposició de les identitats nacionals espanyola i francesa, els atacs contra la identitat catalana en nom del mestissatge i la diversitat, i la consolidació d'importants sectors de població dels Països Catalans que s'identifiquen com a espanyols o francesos disposats a enfrontar-se al «perill separatista o nacionalista català».

Davant d'aquesta situació s'imposa el relleuament de la lluita per la reconstrucció i la reunificació nacionals. Aquesta lluita s'ha de continuar i estendre des dels àmbits associatius culturals, literaris, artístics, universitaris i esportius, als àmbits professionals, sindicals, econòmics i polítics. Cal treballar per a l'extensió i consolidació d'una xarxa d'entitats, associacions i institucions que es defineixin com a catalanes, és a dir com a pertanyents

a la nació catalana, als Països Catalans. Aquesta xarxa haurà d'exigir que se la reconegui com a entitat nacional diferenciada, i pot ser la base de la constitució d'un futur Consell Nacional del Poble Català.

En aquest sentit, i de cara a facilitar iniciatives associatives i la seva coordinació, donarem suport als moviments que reclamen la realització d'un nou Congrés de Cultura Catalana, que hauríem de potenciar com a Congrés dels Països Catalans. També cal potenciar les iniciatives associatives nacionals (com és el cas de la Coordinadora d'Estudiants dels Països Catalans, l'Associació Catalana de Professionals, la selecció catalana de rugbi, etc.).

Com a iniciativa a mitjà termini —i en tant que expressió d'aquest moviment associatiu nacional—, proposarem (partint del Manifest de les Noves Bases de Manresa) l'elaboració, aprovació i difusió d'una Declaració (o Carta) Nacional unitària, definitiva de la identitat i drets nacionals dels Països Catalans.

A nivell institucional, i a l'àmbit de la Unió Europea, tot aprofitant les minses possibilitats d'agrupació de regions i municipis europeus —i des de càrrecs institucionals i representants d'entitats i institucions— defensarem la constitució d'una Comissió Europea de Territoris (regions, departaments, províncies, i comarques) i Municipis Catalans, que pugui assumir la defensa i la lluita pel reconeixement internacional de la llengua, cultura, identitat i drets nacionals catalans.

Contra l'hegemonia de les dretes, construïm, des d'una perspectiva nacional, alternatives i propostes d'esquerres en defensa dels drets de les classes populars catalanes.

En els àmbits locals (com ja s'ha dit més amunt) cal estendre i consolidar la presència i l'acció de col·lectius d'unitat popular (organitzacions municipals unitàries de l'esquerra independentista). Cal que donem suport a aquests col·lectius de cara a promoure la seva incidència de forma permanent, i no tan sols en els períodes electorals o només quan tenen representació institucional.

També donarem suport als CUP perquè mantinguin els seus programes i propostes de política municipal basades en la democràcia participativa, la descentralització i la defensa dels interessos i drets socials i nacionals de les classes populars catalanes.

Treballarem per millorar la coordinació d'aquests col·lectius, i per promoure la seva constitució i presència en les ciutats grans i les àrees metropolitanes.

En l'àmbit de les lluites socials, treballarem per un sindicalisme de classe i nacional, en defensa del marc nacional de negociació i de lluita, per l'organització de les treballadores i treballadors en atur i autònoms, per l'organització dels/les professionals, per la promoció de formes organitzatives i de lluita de caire local, i per la constitució i desenvolupament de fòrums nacionals de debat i de coordinació per la renovació i la unitat de la lluita de les classes treballadores catalanes.

Finalment, a les conteses electorals de caire regional, estatal i europeu, promourem la realització d'iniciatives per a potenciar la presència de l'independentisme d'esquerres, encara que tan sols sigui per la via de l'emplaçament a altres forces polítiques —i més en concret a les que es proclamïn nacionals i/o d'esquerres— en la defensa de propostes i alternatives nacionals d'esquerres, conseqüents amb els interessos i drets de les classes populars catalanes. (Pels drets civils, per la igualtat i contra l'exclusió social, contra la tortura i els abusos de poder, pels drets socials —treball, habitatge, salut, educació i seguretat social, etc.—, pels drets nacionals —llengua, unitat nacional, autodeterminació, etc.—, en defensa de l'associacionisme i la democràcia participativa, per la solidaritat internacionalista...).

Part III

RESOLUCIONES

6

RESOLUCIONS POLÍTIQUES

Molt ha canviat l'estat de coses arreu del planeta en els darrers anys, i tota proposta d'intervenció política no pot prescindir d'una anàlisi de l'actual conjuntura.

L'actual situació mundial es caracteritza per la superació de l'anterior fase imperialista/colonial del capitalisme i la implantació del que s'ha vingut a anomenar neoliberalisme o capitalisme global. La fase anterior es va caracteritzar per un capitalisme de caire oligopolista instal·lat a la metròpoli nord-americana i europea, i un àmbit colonial, totalment supeditat, del qual s'espoliaven primeres matèries a baix cost. Aquest model, iniciat al segle XX, comportà una forta competència entre potències, que arribà a la màxima expressió en les anomenades guerres mundials, i generà tot un seguit de contradiccions entre metròpolis i colònies, reflectides en les lluites antiimperialistes i les guerres d'alliberament nacional.

Com a conseqüència de les crisis provocades per aquestes contradiccions, en algunes potències perdedores es crearen les condicions per a les primeres revolucions proletàries triomfants, origen del que esdevindria el bloc de «socialisme real», mentre al bloc vencedor, tot i la tutela dels Estats Units d'Amèrica, la lluita de les classes populars aconseguiria notables progressos en

la seva qualitat de vida (el que s'anomena «estat de benestar»). Alhora, en els països sotmesos al règim colonial, s'acceleren les transformacions socials, i apareixen burocràcies i petites burgesies nacionals que sota la pressió de les classes populars assumeixen la lluita d'alliberament dels seus països, o bé des d'una òptica socialista o bé des d'una òptica prooccidental.

Tot i les convulsions dels anys 60, 70 i inicis dels 80, les potències occidentals aconseguixen finalment, a la dècada dels 90 l'esfondrament del «bloc socialista», superen la fase imperialista/colonial i aturen les reformes «progressistes» englobant-ho, tot plegat, en un procés de forta expansió econòmica i d'implantació generalitzada del sistema capitalista gairebé arreu del món. Aquesta nova fase del capitalisme es caracteritza per la instauració d'una complexa xarxa de relació, dependència i/o domini entre els diferents pols o zones geoestratègiques de poder, cadascuna amb formes variades i versàtils de contingut econòmic, social i polític. És, però, clar que el paper hegemònic correspon ara per ara als Estats Units, en ser l'única potència que combina eficientment els seus recursos econòmics, polítics, i sobretot militars.

Pel que fa a Europa, aquesta reestructuració va permetre l'accés a la independència de nombroses repúbliques exsoviètiques i de nacionalitats englobades dins l'anomenat «bloc de l'Est». Aquest procés, afavorit inicialment per la Unió Europea (UE) i l'OTAN, arribà a esdevenir una preocupant epidèmia de recomposició de marcs estatals, especialment per als estats de la Unió Europea amb conflictes nacionals latents, i arribà als seus episodis més vergonyants amb la guerra de Bòsnia, conflicte utilitzat com a advertència exemplar a tota temptativa independentista. Actualment, els interessos estratègics del capital semblen passar pel tancament dels processos d'alliberament que amenacen més l'estabilitat del sistema; aquest tancament pot anar des de les formes negociadores (Irlanda) fins al simple genocidi (Kurdistan), sempre, però amb el beneplàcit de l'administració dels Estats Units.

En l'actual procés de recomposició, els Països Catalans, ocupats pels estats espanyol i francès, es troben immersos en la formació del nou nucli de poder capitalista que pretén ser la Unió Europea. Amb Alemanya com a mestra de cerimònies, la Unió Europea s'està estructurant com a espai econòmic i monetari, però no com a espai social, ni com a poder polític o militar, degut en part al paper dels vells estats que conserven i reforcen les seves parcel·les de poder i a l'acceptació de l'hegemonia dels Estats Units en aquests camps. La Unió Europea avança també vers la seva configuració com a estat policial, en el qual cal preveure un augment de la repressió però també en part algun intent de tancar les ferides més sagnants, seguint l'exemple irlandès.

Aquesta evolució política i social de la Unió Europea i del seu àmbit geopolític ha condicionat dos aspectes bàsics de la nostra conjuntura política. D'una banda, s'ha consolidat el règim monàrquic espanyol, amb la superació definitiva de la transició postfranquista que va justificar anteriors estratègies resistencialistes de caire rupturista. Tot això en un marc general de reforçament de l'ocupació i de les ofensives de destrucció de la nostra identitat nacional. D'altra banda, les dretes han assolit l'hegemonia política, acompanyades de la preocupant presència de les extremes dretes i la claudicació de les autoanomenades opcions socialdemòcrates i el reforçament del bipartidisme. Ens trobem, doncs, amb la imposició de polítiques neoliberals i desreguladores del feble sistema de protecció i cohesió social encara existent.

Al Principat, tota esperança de bastir una dinàmica institucional pròpia amb l'articulació de l'Esquerra Nacional se n'ha anat en orris amb les escissions IC-EUiA-PCC i ERC-PI, mentre que CiU ha quedat com a força dretana —pretensament nacional— hegemònica i el PSOE com a oposició de caire lerrouxista d'aparença socialdemòcrata. Contràriament, a nivell sociopolític s'han anat desenvolupant al País Valencià, les Illes i la Catalunya Nord (més feblement) importants experiències populars en defensa de la llengua i la identitat nacionals (ACPV, OCB, Bloc de Progrés

Jaume I...)). Aquests moviments, que majoritàriament connectarien amb posicionaments d'esquerra nacional, no troben però una expressió política prou clara i organitzada. Paradoxalment, el Principat — que és on teòricament podrien existir aquestes formulacions polítiques — és la zona on comparativament es dona el nivell més baix de mobilització i d'estructuració d'aquest espai. Pel que fa al moviment independentista, podem dir que encara no s'ha refet del tancament de l'etapa iniciada el 1979 i que, tot i haver assolit una àmplia difusió social, es troba en una situació d'empantanegament polític i organitzatiu, d'atomització i de manca de cohesió, sense haver albirat noves formes d'intervenció social i política. Tan sols a escala municipal s'ha aconseguit una mínima però prou coherent presència institucional, tot i haver entrat en una fase d'estancament.

En aquest context es fa del tot necessària la reestructuració de l'Esquerra Independentista, la consolidació d'una praxi cohesionada, tangible i eficaç de tots els col·lectius amb voluntat d'incidència social del nostre moviment. Creiem que l'independentisme es troba en una situació d'estancament i no podrà avançar ni un pas més en el seu camí sense una forta organització revolucionària, de militància disciplinada i amb capacitat de formació.

És sota aquestes premisses com es defineix el Moviment de Defensa de la Terra en la seva VI Assemblea, com a embrió del partit revolucionari inserit en el moviment independentista català, i així ho reflecteix en la seva nova Declaració de Principis.

1 DECLARACIÓ DE PRINCIPIS DEL MOVIMENT DE DEFENSA DE LA TERRA (MDT)

1. L'MDT, com a partit de la revolució socialista catalana, lluita per la construcció d'una nova societat catalana, unificada, independent i socialista, lliure de l'ocupació per part dels estats espanyol i francès, de l'explotació capitalista, i

de les agressions (socials, econòmiques, patriarcals, ecològiques, culturals, etc.) al nostre poble que aquestes provoquen.

2. Les principals tasques, doncs, de l'MDT són la creació de les estructures socials i polítiques necessàries en el camí de l'establiment d'una República Socialista Catalana, el foment de l'autoorganització popular, l'augment de la consciència política del conjunt del nostre poble, la lluita ideològica, la dinamització general del moviment independentista i el desplegament d'una línia tàctica i d'aliances que permeti l'hegemonia de l'esquerra independentista, com a representant de les aspiracions polítiques de la majoria del nostre poble.
3. L'actuació de l'MDT té per marc el territori nacional dels Països Catalans i es realitza, a partir d'unes anàlisis globals de conjuntura, mitjançant la incidència en els àmbits local, comarcal i nacional. L'MDT s'estructura sota els principis del centralisme democràtic, tenint com a cèl·lules de base les Assemblees Locals i Comarcals.
4. L'MDT, inserit en el poble treballador català, considera que l'activitat econòmica ha de tenir un caràcter eminentment social, de millora de les condicions de vida de tota la població i no un caràcter privat, d'enriquiment d'una minoria. Es declara, per tant, en lluita constant contra l'opressió i explotació capitalistes i, així doncs, dinamitzarà la lluita de classes en defensa d'una societat igualitària, justa i solidària.
5. L'MDT fa de la defensa de la llengua i de la identitat nacionals un dels seus principis bàsics. Promourà consegüentment l'articulació d'una xarxa sociocultural i política, de caràcter popular que treballi per la reconstrucció lingüística i cultural dels Països Catalans.

6. L'MDT, conseqüent amb la seva lluita contra el més antic sistema de dominació, el patriarcat, treballarà per construir una societat igualitària sense discriminació per raons de sexe ni d'opció sexual.
7. L'MDT considera com a fonament bàsic el caràcter ecològic de l'activitat humana i, per tant, defensarà la conservació del medi natural, la utilització d'energies i de recursos renovables, el desenvolupament sostenible, la salut pública i la qualitat de vida.
8. L'MDT lluitarà en defensa dels drets i de les llibertats individuals i col·lectives. Especialment continuarà denunciant i combatent la pràctica de la tortura i els abusos de poder. I més en concret la repressió contra tots aquells qui qüestionen l'actual sistema de dominació.
9. Davant les polítiques neoliberals i imperialistes, l'MDT defensarà la solidaritat internacionalista entre tots els pobles en lluita per les seves llibertats nacionals i socials. L'èxit del nostre procés revolucionari dependrà en bona part de l'articulació de polítiques de solidaritat efectiva amb els pobles veïns d'Europa i de la Mediterrània.

Donades les anàlisis anteriors, l'MDT considera que la lluita per la Independència i el Socialisme passa, d'una banda, per l'articulació política de l'Esquerra Independentista, és a dir, per l'acció coordinada i cohesionada del conjunt de col·lectius polítics, socials, municipals, etc. que en formen part, tot assolint per al moviment independentista una autèntica capacitat d'incidència política i social. D'altra banda, en un nou plantejament de l'estratègia revolucionària, es fa del tot necessària la potenciació d'una xarxa sociopolítica popular catalana, com a àmbit més ampli d'incidència, formada per tots aquells sectors de la societat civil i del teixit associatiu identificats en un cert grau amb els plantejaments de l'Esquerra Independentista.

Amb la consolidació d'aquestes dues línies de treball a mitjà termini, l'Esquerra Independentista podria desplegar una política d'aliances de cara a anar configurant estructures de contrapoder popular català, tant a nivell sociopolític amb la creació del Consell Nacional del Poble Català, com a nivell polític representatiu, amb la constitució de l'Assemblea Nacional Popular Catalana.

L'extensió de la xarxa sociopolítica i de la seva capacitat de politització i mobilització, unides a una crisi del sistema de dominació capitalista i a la creació d'estructures pròpies de contrapoder, propiciarà l'entrada en un nou procés constituent, en què l'Assemblea Nacional Popular Catalana haurà de proclamar, amb un ampli suport social (que caldrà que sigui també internacional) la República Catalana.

Per al desplaçament de la República i, en concret, del seu caràcter socialista, caldrà estructurar al voltant de l'Esquerra Independentista un marc d'aliances de classe que actuï, especialment a nivell social, desenvolupant les forces i tendències revolucionàries al si de la societat civil.

En el moment actual, l'MDT considera que cal continuar, intensificar i ampliar la lluita contra l'ocupació, i per la reconstrucció, la reunificació i l'alliberament de la nació catalana. En aquest sentit, cal estendre els àmbits associatius (des dels culturals i esportius fins als professionals, econòmics i polítics) promovent una xarxa d'entitats, associacions i institucions que es defineixin com a catalanes, és a dir, com a pertanyents a la nació catalana, als Països Catalans. Aquesta xarxa haurà d'exigir el seu reconeixement com a entitat nacional diferenciada, i pot ser la base del futur Consell Nacional del Poble Català. Com a objectiu a mitjà termini, i dins d'aquest procés, caldria elaborar i difondre una Declaració (o Carta) Nacional definitòria de la identitat nacional dels Països Catalans.

A nivell institucional, i aprofitant les estructures de representació de la Unió Europea es podria constituir una Comissió Europea de territoris i municipis catalans, orientada a la defensa i

el reconeixement de la llengua, la cultura i la identitat nacionals catalanes.

L'MDT defensa també que contra l'hegemonia de les dretes cal treballar per a bastir, des d'una perspectiva nacional, alternatives i propostes d'esquerres en defensa dels drets de les classes populars catalanes. En aquest sentit, cal estendre i consolidar els col·lectius d'unitat popular (a escala municipal) amb una política basada en la democràcia participativa, la descentralització i la defensa dels interessos i drets socials i nacionals del poble.

En altres escenaris de confrontació política, caldrà habilitar polítiques d'emplaçament per a la defensa de programes alternatius nacionals i d'esquerra.

En l'àmbit de la lluita sindical caldrà treballar pel sindicalisme de classe, per la defensa del marc nacional de relació i negociació laborals, per l'organització dels/les treballadors/es en atur, i per la promoció de marcs locals unitaris de lluita pels drets socials, i de fòrums nacionals de debat i coordinació per a la renovació, la reconstrucció i la unitat de la lluita de la classe treballadora catalana.

El Moviment de Defensa de la Terra fa una crida al poble català a emprendre amb força la lluita pel seu alliberament social i nacional i a incorporar-se a les organitzacions populars i de l'esquerra independentista.

PER LA REUNIFICACIÓ, LA INDEPENDÈNCIA
I EL SOCIALISME! VISCA LA TERRA!